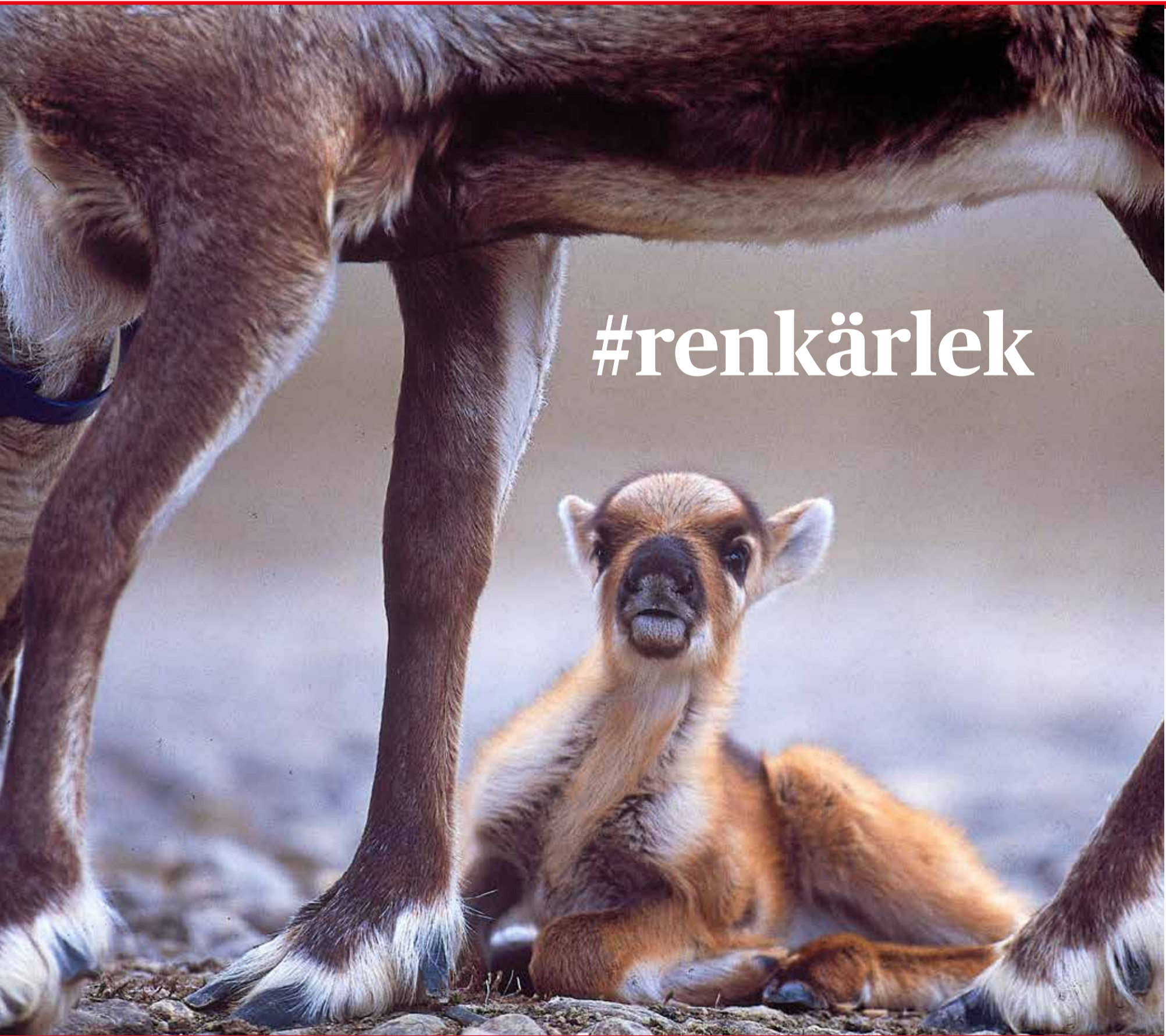
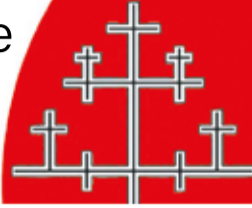

Nr 1 2025

- ▶ Åarjelsaemien gærhkoepiaerie
- ▶ Sørsamisk kirkeblad
- ▶ Sydsamiskt kyrkblad

Daerpies Dierie

#renkärlek

**Eahtsa musihkem
jih gielem**

Bielie 8-9

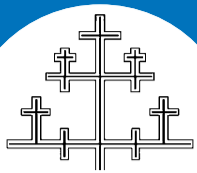

**Planera samiska
gudstjänster**

Sid 13

**Nødvergepara-
grafen endres**

Side 4

Rein – kjærleik

For ein del menneske er orda over nesten synonym. Eg har møtt mange i reindriften – og lest om ein del i dette bladet – som blir mjuke og varme i talen når dei fortel om sine rein. Og vi på utsida av reindriften kan òg setta pris på dei staselege dyra. Dei er vakre skapningar.

På norsk og svensk er ordet rein/ren eit homonym, eit ord med to betydningar. Ordet siktar både til dyret (eit substantiv) og til ein kvalitet (sørsamisk ræjnie/tjælke – eit adjektiv). Kjærleiken kan vera viktig i begge tydingane. Aktuelt er det etter brutal dyremishandling som er dokumentert i Sverige. Rein blir plaga og teke livet av. Vi får håpa politiet tar tak i dette som ser like mykje ut som hat mot rein og reindrift som ”berre” dyreplageri. Eit tilsvar frå det samiske samfunnet er å spreie bilete med #renkärlek. Det er eit

KONTAKT

Ta kontakt med en venn for å dela eller spørja etter sorger og gleder. I tillegg finnest mellom andre:

- Din kommune.
- Mental Helse tlf. 116 123.
- Kirkens SOS tlf. 22 4000 40
- SANKS, Sámi Klinihkka, dagtid, tlf. 78 96 74 20/30.
- Prest/diakoniarbeider Saemien Åålmege tlf. 47 45 39 02/99 48 88 27.

På svensk side:

- Hjälpplijnen tel 90390 (eller 08-524 499 10)
- Kyrkans SOS tel 0771-800 650

flott tilsvar! Reinkjærleik er fint.

Rein kjærleik – den reine kjærleiken – er vanskeleg. I 1. Korinterbrev kapittel 13 skriv Paulus slik om kjærleiken: Alt held han ut, alt trur han, alt vonar han, alt toler han. Dette er òg aktuelt. Greier vi å halda ut, tru, håpa og tola når vi kjenner at det gjer vondt? Når vi kjenner på urett, motstand og fortvilning? Tilsvaret med #renkärlek er eit tilsvar med utholdenhet og håp.

UTHOLDENHET OG håp blir satt ekstra på prøve når kjærleiken og omsorga for dyra kjem i konflikt med styresmaktene sin omsorg for rovdyr. Retten til nødverje har i praksis blitt teke bort gjennom rettsavgjerder i Noreg. No har det blitt arbeida politisk slik den retten kan koma tilbake. Men det har vore hardt å tola ein slik motgang, det har kosta mykje – for mykje når menneske mister livsmot og framtidstru.

Håp og tru på ei framtid er det aller viktigaste vi kan gi kvarandre. Det er viktig at vi gir kvarandre støtte og oppmuntring. Det er aldri feil. Det er heller ikkje feil om vi må seie frå om noko som er vanskeleg, problematisk eller urett. Gode vener seier frå om det, men vi skal òg vera der med håp og tru på ei framtid. I førre leiar omtalte vi sjokket når ein sametingsråd var mistenkt for oppbevaring av overgrepsmateriale. Sorga og smerta er stor når vedkomande så avslutta livet. Det skulle ikkje skjedd, ikkje det heller. For det er alltid framtid, sjølv om det ser svart ut. Vi må hjelpe kvarandre til håp og tru, for oss sjølve og for andre – sjølv om det ser mørkt ut.

Det er ikkje berre reinen, men alle vi er òg vakre skapningar, sjølv med våre sår og skader.

Einar Sørliid Bondevik

Foto: Bernard O'Sullivan

GIE JIH GUSNIE ÁRROEMINIE

SVERIGE

Samiska rådet inom Svenska kyrkan
Kontaktperson: Erik-Oscar Oscarsson
Mobil: 070-253 59 78
E-post: erikoscar1954@gmail.com

Svenska kyrkan nationell nivå
Handläggare för samiska frågor:
Lisbeth Hotti

Svenska kyrkan, 751 70 Uppsala
Tel: 018-16 94 91

E-post: lisbeth.hotti@svenskakyrkan.se

Sydsamiskt arbete i Härnösands stift
Stiftsdiakon och samordnare för samiskt kyrkoliv:

Susanne Karlsson, Härnösands stift,
box 94, 871 22 Härnösand

Telt: 0611-254 42

E-post: susanne.karlsson4@svenskakyrkan.se

NORGE

Samisk kirkeråd

Generalsekretær: Kristina Labba,
postboks 799 Sentrum, 0106 Oslo
Tlf: 478 92 801

E-post: kl286@kirken.no

Leder: May Bente Jönsson

Sørsamisk representant i Samisk kirkeråd: Svend Peder Vesterfjell

Saemien åålmegeaerie SÅR/ Samisk menighetsråd i sørsamisk område

www.kirken.no/saemien-åålmege

E-post: samiskmenighet@kirken.no

Leder: Sara Katarina Åhrén

E-post: sara.katarina.ahren@helgelandssykehuset.no

Medlemmer: Ida Therese Storslett,
Laila Anita Otervik, Aud Renander og
prest Einar Sørliid Bondevik.

Sekretær: daglig leder (se nedenfor)

**Saemien åålmege beajjetje åejvie/
daglig leder i samisk menighet
i sørsamisk område:** Monica Kappfjell

Gløttvegen 2, 7750 Namdalseid

Mobil: 993 49 477

E-post: mk924@kirken.no

Prest i sørsamisk område:

Einar Sørliid Bondevik,

Sørlandsveien 54, 8624 Mo i Rana

Mobil: 474 53 902

E-post: eb788@kirken.no

Diakoniarbeider i sørsamisk område:

Bertil Jönsson,

Dergaveien 57, 7898 Limingen

Mobil: 994 88 827

E-post: bj439@kirken.no

Trosopplærer:

Margrethe Kristin Leine Bientie

Grendavegen 8, 7370 Brekkebygd

Mobil: 412 88 227

E-post: mb789@kirken.no

DAERPIES DIERIE

► Sørsamisk kirkeblad

► Sydsamiskt kyrkblad

► Daerpies Dierie utkommer med fyra nummer per år genom ett samarbete mellan Härnösands stift och Nidaros bispedømmeråd samt med stöd av Sametinget i Norge.

Adress: Sørlandsveien 54,

N-6824 Mo i Rana, Norge

Telefon (mobil): 0047 474 53 902

E-post: dd@samiskmenighet.no

Prenumeration under 2025: 190 SEK.

Avgiften betalas når faktura kommer.

Adressändring och prenumeration:

Kontakt redaktör:

dd@samiskmenighet.no

Grafisk form & repro: Verbum AB

Tryck: Pressgrannar AB,

Linköping, 2024

SAMISKA VINJETTER

Orre saemneh: Nyheter

Gieries lohkih!: Kära läsare!

Noere almetjh: Barn, ungdom

Guvvie: Porträtt

Doen jih daan bñjre: Lite av varje

Guktie ussjedem: Hur jag tänker

Åssjalommesh: Tankar, andakt

Gie jih gusnie årroeminie: Vem och var

Kultuvre: Kultur

Redaktion

Redaktör, Norge:

Einar Sørliid Bondevik,

adress samma som ovan

Ansvarig utgivare, Sverige:

Anneli Hällgren, Härnösands stift,

box 94, 871 22 Härnösand

E-post: anneli.hallgren@svenskakyrkan.se

Redaktionsråd: Birgitta Ricklund,

Sylvia Sparrock, Lisbeth Hotti, Kajsa

Åslin, Sofia Strinnholm och Bertil

Jönsson

Texter och bilder

Material til nummer 2/2025 skickas

senast 12 maj till

dd@samiskmenighet.no

Fler samiska texter finns på:

► www.svenskakyrkan.se/

harnosandsstift/

(klicka på Andra språk/Other languages)

► www.svenskakyrkan.se

(klicka på Andra språk/Other languages)

► www.kirken.no/saemien-åålmege

FÖRSTA SIDAN

► Forsidebilde: Fotografen Tor Tourda

er en av dem som har oppfordret til å

bruke emneknaggen #renkärlek som

et motsvar på angrep og drap av rein.

Foto: Tor Tourda

Tre av Rans samebys renar hittades döda en vecka innan VM-rally. Renarna på bilden har inget med texten att göra.

Foto: Einar Sørliid Bondevik/DD

VM-rally satte fokus på rasism

Flytten av Svenska rallyt till Västerbotten och renbetesmark utanför Umeå ledde till en polisutredning om misstänkt hatbrott mot Rans sameby. Det har i sin tur satt frågan om hat och rasism i fokus i media och på den politiska dagordningen.

Svenska rallyt, en del av rally-VM, genomfördes i februari efter en snabb tillståndsprocess och att samebys överklagan av vissa sträckningar ännu inte hade behandlats. Samebys överklagan hade väckt en hatstorm i sociala medier.

På Sanningskommissionens hemsida intervjuas rensköterskan Eira Andersson om att tre av samebys renar, en vecka innan rallyt, hittades döda. Två renar hade avskurna halsar och den tredje var skjuten. Samebyn kopplar det makabra fyndet till deras överklagan.

– Det enda vi gjort är att hävda vår rätt. Vi vill bara att våra djur ska få bete och ro, säger Eira Andersson i intervjun.

– Vi har varit tydliga med att vi inte motsatt oss hela rallyt, bara vissa sträckningar, men det är en väldigt opinionsbildande fråga och många sitter och konspirerar vid sina köksbord, fortsätter hon.

Eira Andersson menar att det är okunskap från både myndigheter

och privatpersoner som leder till hatet.

HÄNDELSENA KRING Svenska rallyt har fått politiker i Sametinget och i riksdagspartierna att reagera. – Det här är en skrämmande utveckling, naturligtvis blir man både förvånad och upprörd att man ger sig på djur, säger Håkan Jonsson, ordförande i Sametingets styrelse, till Sveriges Television (SVT).

Han anser att det behövs fler träffpunkter för människor att mötas och skapa förståelse för varandra:

– Det måste ske något som gör att det här inte ska kunna hända i framtiden.

I tidningen Norran skriver Emma Lindqvist och Linnea

”Vardagsrasismen kommer fram i alla intervjuer, alltifrån vardagliga trakasserier och glåpord, som de intervjuade ibland inte ens benämner rasism eftersom de är så vana vid det.

Öhman, ledande miljöpartister i Västerbotten: ”Det är rasismen, inte rennäringen, som är hotet mot fler rallyn.”

Och i riksdagen har vänsterpartisten Jessica Wetterling lyft hatbrott och rasism mot samer i en skriftlig fråga till justitieminister Gunnar Strömmer.

I Sanningskommissionens artikel om de dödade renarna uttalar sig kommissionens ledamot Marianne Liliequist. Hon leder arbetet med att analysera de intervjuer som gjordes under förra året, totalt 300 vittnesmål om samers erfarenheter.

– Vardagsrasismen kommer fram i alla intervjuer, alltifrån vardagliga trakasserier och glåpord, som de intervjuade ibland inte ens benämner rasism eftersom de är så vana vid det, till rena hot och hatbrott som uppstår närhelst samer står upp för sina rättigheter, säger Marianne Liliequist.

I EN RAPPORT om hatbrott mot samer som Brottsförebyggande rådet (BRÅ) gav ut förra året framhålls att kännedomen om hatbrott behöver öka både bland samer och inom polisen. BRÅ menar att det krävs för att brotten ska anmälas och identifieras i större utsträckning än i dag. BRÅ menar även att hatbrott mot samer behöver inkluderas i lokala och regionala kartläggningar av brottslighet.

Kajsa Åslin

Vindkraftanlegget på Øyfjellet godkjent i tingretten

Like før jul kom dommen i skjønnssaken om vindkraftutbyggingen på Øyfjellet i Vefsn i Nordland. Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt mener vindkraftverket ødelegger for deres reindriftsutøvelse og vil ha kjent konsesjonen for vindkraftverket ugyldig, men Helgeland tingrett støtter ikke deres syn.

I dommen fastsatte retten erstatning for ekstra utgifter til gjeting og føring ved vårflytting. Erstatningen er satt til vel 4 millioner kroner, noe som er betydelig lavere enn de 300 millioner reinbeitedistriktet satte fram som krav. Saksomkostninger for reinbeitedistriktet ble for det meste dekket. Men retten avviste at saken var parallell med Fosen-saken. I dette tilfellet la retten vekt på at det var flyttleier som var berørt og ikke beiteområder.

Reaksjonene på dommen er naturlig nok motstridende. Utbygger Øyfjellet Wind sier seg fornøyd med dommen. Fra reinbeitedistriktets side opplever de å ikke ha blitt hørt gjennom rettssaken.

– Det reindriftsfaglige virker å bli satt til sides, sier Torstein Appfjell som er leder i Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt. Han opplyser at dommen er anket til lagmannsretten, men den vil trolig ikke komme opp til behandling før i 2026.

– I forkant av en ny runde i retten ønsker vi en befaring på barmark slik at man kan se skadene områdene er påført, sier Appfjell.

Einar Sørliid Bondevik

Foto: Getty Images

Bidrag till samiskt kyrkoliv i hela landet

Sex mottagare runt om i landet får bidrag för att utveckla samisk kultur och stärka samiskt kyrkoliv - från kontrakts-kit i Lunds stift till språksatsningar i Tännäs-Ljusnedal och psalmsång i Karesuando.

Samiska rådet i Svenska kyrkan har beslutat att ge sammanlagt 207 000 kronor till sex olika mottagare för att utveckla samiskt kyrkoliv och stärka samisk kultur i hela landet.

Samisk familjeförening i Gárasavvon/Karesuando har tilldelats 15 000 kronor för att anordna samisk psalmsångsafton i Karesuando den 6 februari. Pengarna ska gå till lån av kyrkotextilier från Luleå stift samt bokning av artist.

Föllingebygdens församling har tilldelats 56 000 kronor för att köpa in samisk utsmyckning till Hotagens kyrka i Jämtland. Bidrag

tilldelas för att kunna köpa in förvaringsupphäng till bröllopsmatta, Samiskinspirerad altarbrun, kläde och utsmyckning till ambon, två stora renhornsljusstakar till altaret samt två stora entrélyktor.

HÄRNÖSANDS STIFT har tilldelats 25 000 kronor för att stötta uppstarten av en samisk lokalavdelning i Riksorganisationen Svenska Kyrkans Unga.

Härjedalens pastorat, Tännäs-Ljusnedals församling har tilldelats 61 000 kronor för att synliggöra samiskt arbete i Tännäs-Ljusnedals församling.

Bidrag tilldelas för att möjliggöra att en medarbetare fortbildar sig i sydsamiska och öka användningen av det sydsamiska språket i kyrkans olika verksamheter, köpa leksaker som stärker de samiska barnens kulturella identitet och samtidigt främjar det samiska

FAKTA

Foto: Magnus Aronson/Ikon

Utvecklingsmedel

- Som en del i försoningsprocessen har Svenska kyrkan gjort åtta åtaganden och skrivit en handlingsplan för hur dessa ska uppfyllas. I planen finns till exempel utvecklingsmedel att söka för långsiktiga insatser som ska främja samiskt arbete och kyrkoliv.
- Medel kan sökas av församlingar, pastorat, stift eller samiska organisationer.
- Utvecklingsmedel delas ut två gånger per år, med sista ansökan 31 mars för vårens utdelning och 30 september för höstens utdelning.

språket i leken, köpa in ljuslyktor och annan inredning/dekoration med samiska motiv till församlingshemmet samt anlita en sydsamisktalande språkresurs.

LUNDS STIFT har tilldelats 20 000 kronor för att stärka samiskt kyrkoliv i Lunds stift. Bidrag tilldelas för att köpa in 14 paket bestående av flagga, psalmbok och bibel till varje kontrakt i Lunds stift.

Sydöstra Jämtlands pastorat har tilldelats 30 000 kronor för att vidareutveckla utställningen åtta årstider som finns i Arodalens kapell i Jämtland.

Bidrag tilldelas för att köpa in förstoringar av fotografier som ska utgöra bakgrund till utställningen samt genomföra forskning, kring de berättelser som utställningen bygger på.

Källa: PRM Svenska kyrkan

Stortinget vil endre nødvergeparagrafen

Fra reindrifts- og landbrukshold har det vært argumentert for at dagens lovverk ikke gir en reell mulighet for nødverge av tamrein og husdyr mot rovdyr. I flere rettsaker har det blitt dømt mot reineiere og bønder som har sett det som nødvendig å skyte rovdyr for å unngå ytterligere tap av tamrein/husdyr.

Nå sist ble dette aktualisert ved saken i Lierne der reineier ble dømt for å ha skutt tre bjørner som allerede hadde tatt flere kalver i reinflokket. Bjørnene ble ved hjelp av Statens naturoppsyn (SNO) forsøkt jaget bort, men vendte stadig tilbake til reinflokket. Retten sa seg enig i at det var sannsynlig med ytterligere bjørneangrep, men ut fra lovteksten og rettspraksis ville retten likevel ikke godkjenne at bjørnene ble skutt som nødverge.

Fra landbruket skriver Organisasjonen Norsk Sau og Geit på sine

sider at "Dommene mot en reineier i Trøndelag Lagmannsrett og mot en saueier i Troms Tingrett viser at vilkårene for å oppfylle lovens krav er svært vanskelig. Dermed er det nesten umulig å utføre nødvergeretten uten å bli tiltalt. I begge de to sakene ble det idømt ubetinget fengsel, mens de dømte var overbevist om at de handlet innenfor lovens handlingsrom."

Med slike saker som bakgrunn behandlet Energi- og miljøkomiteen på Stortinget et forslag i februar om "klargjøring av naturmangfoldlovens nødvergerett". Her vil den såkalte nødvergeparagrafen (§17) endres med at uttrykket "... umiddelbart forestående angrep" (på tamrein, bufe, gris eller fjørfe) til "... overveiende sannsynlig at et slikt angrep er nær forestående". Det er et stort flertall i komiteen som stiller seg bak forslaget som trolig vil bli vedtatt i løpet av mars.

Einar Sørliid Bondevik

Fosen-aksjonister frikjent nok en gang

13 av aksjonistene fra Fosen-demonstrasjonene i februar 2023 møtte i høst i nok en runde i retten. Aksjonistene vedtok ikke boten de ble ilagt fordi de ikke fulgte politiets pålegg om å fjerne seg.

Politivadokaten innstilte først på påtaleunntatelse. Statsadvokaten overprøvde dette og ila demonstrantene bøter. Da demonstrantene ikke vedtok bøkene, måtte de møte i Oslo tingrett i mars 2024. Demonstrantene ble frikjent i tingretten, men Statsadvokatene anket videre til lagmannsretten.

Saken ble ført i Borgarting lagmannsrett i desember, og i januar forelå dommen. Der ble aksjonistene nok en gang frikjent. Et flertall av dommerne, fire dommere, ville riktignok at demonstrantene skulle ilegges en bot på 6 000 kroner. Det var likevel ikke tilstrek-

kelig flertall for at demonstrantene ble dømt da tre dommere mente en slik straffereaksjon ikke stod i forhold til sakens spesielle karakter og retten til forsamlingsfrihet. De ble derfor ikke kvalifisert flertall for domfellelse, et prinsipp som skal sikre at en bare blir dømt når det er høy grad av sikkerhet om skyldspørsmålet.

- Vi er fornøyd med dommen. Vi fikk medhold i vårt syn og mener at saken med det bør være avgjort, sier advokat for demonstrantene Olaf Halvorsen Rønning fra Elden Advokatfirma. Statsadvokaten er imidlertid ikke fornøyd og har anket saken inn for Høyesterett. Vanligvis blir skyldspørsmål endelig avgjort i lagmannsretten, men Høyesterett kan ta inn saker som er av prinsipiell betydning. Avgjørelsen fra Høyesterett om de tar saken kommer trolig før påske.

Einar Sørliid Bondevik

Unga samer bildar avdeling i SKU

I desember förra året bildades en ny lokalavdelning av Svenska Kyrkans Unga: SKU Sápmi. Emma Olu-Osagie Toven på Frösön är medlem i styrelsen. – Självklart ska det finns en lokalavdelning för oss samiska ungdomar, säger hon.

Emma är 15 år och går i 9:an på Östbergsskolan på Frösön. Styrelsearbeite blir något helt nytt för henne, och det är just det som utmanar.

– Det känns kul att få göra något som jag inte gjort förut, säger hon.

I somras deltog Emma i Svenska kyrkans samiska konfirmationsläger i Saxnäs. Den erfarenheten bidrog till att hon nappade när hon senare fick en intresseförfrågan om att vara med och bilda en

avdelning för samiska ungdomar i Svenska Kyrkans Unga.

– Jag hoppas att vi blir många medlemmar och att vi kommer uppnå våra mål och kan skapa en trygg plats för alla, säger Emma.

NÄR VI pratas vid, en eftermiddag i slutet av januari, har det gått två månader sedan lokalavdelningen bildades. Emma ska på styrelsemöte på kvällen, det är förstås digitalt då styrelsen bor på olika platser i Saepmie. Förhoppningen är att man varje år ska kunna genomföra någon fysisk medlemsträff.

Lokalföreningens hela namn rymmer alla fem samiska språken: Svenska Kyrkans Unga Sápmi/Sábme/Sábmie/Saepmie, men namnet förkortas SKU Sápmi.

Erfarenheten av sommarens samiska konfirmationsläger i Saxnäs bidrog till att Emma nappade på frågan om att vara med och bilda SKU Sápmi.

Foto: Privat

Avdelningen blir en del av Härnösands stifts SKU-distrikt, men kommer att vara stiftsöverskriddande och samla medlemmar från hela landet. Övriga medlemmar

FAKTA

SKU Sápmi

I ett tillägg till Svenska Kyrkans Ungas stadgar har den nya lokalavdelningen en egen mål-skrivning.

▶ SKU Sápmi följer samisk kulturtradition, värderingar och de samiska språken har en given plats inom lokalavdelningen.

▶ Lokalavdelningen ska vara en trygg plats där unga samer får vara sig själva, får vara trygga och inte behöver försvara sig eller sin kultur.

▶ Lokalavdelningen har nolltolerans mot rasism och trakasserier.

▶ Lokalavdelningen ska ta hänsyn till det samiska året och hela Saepmies perspektiv.

▶ Lokalavdelningen strävar efter att erbjuda en växtplats före- och efter samiskt konfirmationsläger både för deltagare som konfirmeras på samiskt konfirmationsläger och de som inte gör det.

i styrelsen är Ellen Emanuelsson, Rusksele, Laara Fjellgren, Gällivare och ordförande Elvira Ajnnak, Gargnäs.

Kajsa Åslin

Samiske kirkedager

Om et knapt halvt år er det igjen samiske kirkedager på norsk side av Sápmi- denne gang i Alta. Forrige gang var i Mo i Rana i 2013, og dette er noe vi ser fram til. Programmet er rikholdig og variert.

Fra sørsamisk område på norsk side skal Hanne Magga være med i en samtale om rasisme mot samer, og i denne samtalen deltar også Bertil Jönsson. Ávla Lifjell er med både som vokalist på en salmekveld og som paneldeltaker i en samtale om hvordan samiske musikkuttrykk i kirka kan være en del av et framtidig forsoningsarbeid, i tillegg til at Bierna Bientie er med som medarbeider i en av gudstjenestene.

Levende stein, levende kirke (jielije gierkie, jielije gærhkoie) – dette er tema som skal gjennomstråle programmet. Det er mange måter å se dette på. Både som uttrykk for at vi, enkeltmenneskene, til sammen bygger fellesskap, men også om Jesus, som den levende byggesteinen i våre liv. Det er mange temaer som opptar oss,

både omkring vårt trosliv, og vårt liv som hverdagsmennesker. Forsoning er tema for hovedforedraget. Der skal Dagfinn Høybråten lede samtalen mellom tre innledere, en fra hvert av landene. Kaisa Huuva fra svensk side av Sápmi, som både har vært aktiv i Svenska kyrkans arbeid med forsoning, blant annet som redaktør for Nomadskoleboken. Lovisa Mienna Sjöberg, kjent både på norsk og svensk side med sitt arbeid med sin doktorgrad Sivdnidit – att leva i ständig velsignelse. Fra finsk side deltar Mari Valjakka, som i mange år har hatt en tydelig rolle i Evangelisk-Lutherska kyrkan i Finland sitt arbeid med forsoning.

DET BLIR marked, vi inviterer lokale produsenter til å være i Alta denne helgen, og disse byr på mat og spennende smaksopplevelser. Duodjimarkedet er åpent for produsenter fra hele Sápmi, så kanskje er du som leser en av dem som tar produktene med for å vise dem fram og tilby det du produserer?

Flere gudstjenester planlegges, både i Nordlyskatedralen, i Alta

gamle kirke og en midnattsmesse i fjæra i Jiepmaluokta/Hjemmeluft. Ungdommene som deltar i ungdomsprogrammet skal være ansvarlig for gudstjenesten i Alta gamle kirke, sammen med prest Emilia Holmlund fra Staare/Östersund.

KONSERT MED Kajsa Balto, seminar med SANKS og UVJA om veien til hjelp med psykisk helse, fotoseminar med en ung skoltesamisk fotograf, Vesa Orassalo, kunstutstilling med Anna Stina Svakko og med Per Ivar Somby, seminar om repatriering – og ikke minst både salmesang og sydisdansen vil skje disse dagene. For barn og familier vil det være noen egne programposter som passer for barn i ulike aldre, og både badeland og bowling ligger i gangavstand fra festivalområdet.

Flere hoteller er allerede fylt opp, men det er fremdeles mulig å finne ledige bosteder blant annet hos Alta folkehøyskole, på campingplassene som både har hytter og motellrom, og ikke minst plass til bobiler og campingvogner.

jielije gierkie – jielije gærhkoie

Ungdommene som deltar i ungdomsprogrammet har sitt bosted hos Studentsamskipnaden i Alta, ti minutter å gå fra Nordlyskatedralen. Kanskje er det årets ferietur som kan legges til Alta, Finnmark og Nord-Hålogaland bispedømme?

Maria Steinsvik Kronvald

Hovedkoordinator
Samiske kirkedager 2025

Läs mer: På *samiskekirkedager.no*

kan man finne informasjon om programmet, påmelding for både ordinære deltakere og for ungdommer, marked og frivillige, og det finnes informasjon om foredragsholderne, og praktisk info om Alta.

- Vi hade så kul bakom kameran, berättar Hedvig Åhrén, som spelade "Aila" i julkalendern Snödrömmar. Här är hon hemma i köket på Frösön. Foto: Sofia Strinnholm

Hedvig Åhrén: Det är en fin kultur vi lever, vi finns här i samhället

► En solig söndagseftermiddag i januari kliver jag in i familjen Åhréns hem på Frösön. Vi småpratar lite och tjuvtju (mamma) Ida ordnar med te och saffransbulle åt oss innan Hedvig och jag lämnas på tu man hand i köket. Familjemedlemmarna talar sydsamiska med varandra, jag upplever det väldigt naturligt och enkelt och gläds över den naturliga språkmiljön i familjen.

Hur kändes det att få frågan om att vara med i julkalendern? Var du säker på svaret?

- Jag tror de flesta var helt ärligt förvånade över att det var så pass bra. Professionellt, de hade ju inte sett mig skådespela innan, inte jag heller. Jag fick jättemycket positiv respons.

Hur var det att komma tillbaka till skolan efter jullovet? Vad har

klasskompisarna sagt?

- De reagerade inte så mycket, de har varit medvetna om det här jättelänge och sett de tidigare avsnitten, men de tyckte det var kul typ.

Hur kändes det att se dig själv i julkalendern, har du tittat?

- Det känns konstigt, det kändes jättekonstigt. Jag blir självkritisk när jag hör min röst liksom. När

jag ser mig i video, är det så där jag låter? De första avsnitten var inte roligt att se på men så blev det bättre och bättre så man vande sig att se sig själv också.

Självkritisk, har du landat i hur du kan vara snäll med dig själv när du blir det?

- Att vara nöjd med att det var bra. Men sen så blev det bättre och efter några avsnitt så njöt man bara. Jag tycker att det är en fantastisk julkalender!

Vet du om det var självklart att julkalendern skulle ha ett sydsamiskt perspektiv?

- Jo, det här skulle vara en sydsamisk julkalender redan från början, det var de ganska tydliga med. När jag kom in i inspelningen var det redan klart att det skulle vara sydsamiskt och att jag skulle provspela för rollen Aila. Jag tycker det är roligt att det blev en sydsamisk julkalender just eftersom det är oftast det nordsamiska är de som flest pratar.

Vad var roligast under inspelningen?

- Det var nog att få träffa alla

andra, ett fantastiskt team. Jätte-roliga andra skådespelare. Vi hade så kul bakom kameran. Det var nog det bästa tror jag.

Vilken skådespelare tyckte du var roligast att spela med?

– Det kan jag inte riktigt säga för jag tyckte att alla var lika roliga att spela in med men jag spelade in mest med Ellá-Márge (reds anm. Ristin), vi hade flest scener med varandra. Alla är som roliga på olika sätt för att alla är olika.

Var det någon skådespelare som du blev starstruck över att träffa?

– Christine (Meltzer)! Jag hade kollat lite på *Hey Baberiba* innan och tycker att det är jättekul. Och så har hon gjort jätteroliga imitationer av folk så jag blev starstruck. Och Olle Sarri och Shirley Clamp, de var så ödmjuka, de tyckte ju att det var så kul att träffa mig. ”Va, det är ni som är kändisarna här”, kände jag. Så de blev jag starstruck över.

Vad var svårast under inspelningstiden?

– Mmm, det som var svårast med allt var att få ihop skolan. Vi behövde göra allt som våra klasskamrater gjorde, men samtidigt som vi hade ett heltidsjobb också. Så det blev många sena kvällar, att orka det och att inte ha några lärare på plats heller. Det gick bra, jag klarade mig bra.

Var det någon som påminde dig om skolarbetet?

– Ja, mamma och pappa som hjälpte mig om det var svårt. Men de är inga lärare heller så det var nog det svåraste. Det var inte så hemskt. Nu får jag det att låta som att det vore katastrofalt.

Hur länge var du borta och spelade in?

– Ungefär 3,5 månad. Det blev typ hela höstterminen i femman. Eftersom det inte skulle vara någon snö fick vi spela in det ganska tidigt, redan i september.

Vad tyckte du att det viktigaste budskapet med årets julkalender var?

– Jag tycker att det är många oklarheter i vårt samhälle om den samiska kulturen, oftast när det görs tv-program om samer så är allt så tungt, om allt som har hänt, om renar. Just att det är en fin kultur vi lever, att vi finns här i samhället, att vi har liknande problem men vi har bara en annan kultur.

Hedvig Åhrén tillsammans med några av skådespelarna i *Snödrömmar*. I soffan bredvid henne sitter Ellá Márge Nutti och Anna Åsdell, och överst från vänster står Måns Nathanaelson, Shirley Clamp, Christine Meltzer och Olle Sarri.

Foto: Jessica Gow/TT

Vill du fortsätta som skådespelare i framtiden?

– Det hade jag verkligen kunnat tänkt mig för det var jättekul, det var en rolig upplevelse. Men jag tror att jag ska göra klart skolan först eftersom det blev så pass mycket jobb med den.

Vad drömmer du om att jobba med i framtiden?

– Jag är väldigt osäker. Jag tycker ju om att sjunga och skådespela. Sen har jag alltid varit inne på att jobba med renskötsel.

Vad tycker du om att göra?

– Jag tycker om att träna, det är jättekul. Jag älskar att sjunga och har alltid sjungit. Jag tycker om cirkus och håller på med konstakning. Och vara med vänner och familj, det är jättemysigt.

Vad tror du att julkalendern har betytt för samiska barn, små som stora?

– Jag tror den har betytt jättemycket att få se sin kultur på tv. Det är så mycket att man alltid behöver förklara sin identitet, ”det här är en sydsamisk kultur”.

Var det något samiskt perspektiv som var helt nytt för dig som du lärde dig genom kalendern?

FAKTA

Hedvig Åhrén

Ålder: 12 år, fyller 13 år i år.
Familj: Mamma Ida, pappa Christian och två systrar, 10 och 16 år gamla. **Bor:** På Frösön. **Sameby:** Medlem i Ohredahke sameby.

– Nej, jag är bekant med det mesta. Men det är ju också en saga, det är inte bara fakta, det är samisk mytologi.

Pratar ni samiska med varandra i familjen hela tiden?

– Vi försöker göra det så gott vi kan. Jag skulle ändå säga att vi pratar mestadels ändå med varandra. Jag har inte så många samiska vänner att prata sydsamiska med. Det blir det mest min familj, släkt och min lärare jag kan prata med och då försöker jag prata jag med dem.

Har du alltid talat saemien eller har du börjat senare?

– Tjiddjie har inte lärt sig som barn, pappa är svensk. Nu har de båda lärt sig i vuxen ålder. Det har inte varit mitt modersmål som jag lärde mig innan svenskan. Jag är inte flytande men jag kan ändå en hel del. Jag skulle göra en intervju på samiska och då blev jag så stressad och det låste sig på grund av prestationen.

Vilket tips har du till de som skulle vilja börja prata med saemien i hemmet men som inte har kunskapen i dagsläget?

– Det är svårt att byta, speciellt när man har skapat en relation på svenska. Men sen om man inte kan så bra: sätt ett mål, den här månaden ska vi försöka lära oss det här, ta några ord, prata med de ord som du kan. Man behöver inte prata helt flytande för att prata. Om det är något ord du inte kan ta det på svenska men fortsatt att prata samiska. Det är så kul att kunna sitt språk!

Sofia Strinnholm

Konfirmanter möttes i pitesamisk område

Midt i februari möttes konfirmanter och ledere fra Hamarøy i nord til Røros i sør til en felles helg i Saltdal. Helga ble arrangert av medarbeidere fra Saemien Åålmege og lulesamisk kirkeliv med støtte fra Sametinget.

Nasjonalparksenteret var et fint utgangspunkt for helga, og med både trivelige konfirmanter og ledere ble det en fin samling for alle.

Nærmere 20 konfirmanter, en god håndfull unge ledere og tilsvarende tall voksne ledere møttes på Storjord i Saltdal.

Vi ble først ønsket velkommen til det pitesamiske området av Lennart Ranberg før alle fikk anledning til å dele noe rundt bålet.

TEAM FOR helga var vårt forhold til naturen, til livet vi ser, og kjenner og hvordan Gud kan snakke til oss gjennom naturen. Vi fikk også et lite fotokurs og en kveld med samisk musikk.

Samlinga ble avsluttet med en enkel gudstjeneste der vi brukte samiske salmer og liturgi og bønner fra andre urfolkskirker.

Einar Sørliid Bondevik

Prest i lulesamisk område Rolf Steffensen ledet kveldssamlinga i gamma.

Foto: Einar Sørliid Bondevik, prest i sørsamisk område

Ramona eahtsa musihkem j̄ih ḡielem

Ramona Linnea Kappfjell Sørfjell (26) fierhten biejjien golme ḡielh soptseste. D̄ihte dovne artistine j̄ih lohkehtæjjine, maasterem tjaaleme j̄ih j̄ijnjem dohkh-diekie fealede juktie mielehke ålkoe-laantesne årroeminie. Ramona mijjese buerkeste guktie evtebe jaepie orreme.

Voestes audition TV-raajrose Norske Talenter lij suehpeden 4. biejjien. Suehpeden

joekoen fuehpesne, j̄ih manne tjoerim maasterem guhkiedidh. J̄ih im saangerdh numhtie darjoejim, Ramona jeahta.

D̄ihte edtji maasterem deelledh suehpeden asken, mohte åadtjoeji dam guhkiedidh.

– Sk̄iereden 3. biejjien manne mov maasterem seedtim. Daelie manne galhkeme, Ramona mojjehten jeahta.

Tjaktjen 2019 eelki Noerhte universiteetesne lohkedh. Ramona, Vanja Tørresdal j̄ih Maajja-Krihke Bransfjell s̄ijhtin åarjelsaemien lohkehtæjjine s̄j̄idtedh. Ḡj̄ren 2024 gaajhkesh j̄j̄tsh maasterem tjeelin.

– Gosse manne maasterem s̄j̄ieropedagogihkesne tjeelim, dellie manne tjeelim guktie saemieh laavsemem damteme ovmessie byjjenimmie-sijijste åarjel-saepmesne, Ramona jeahta.

BUERKESTE SATNE s̄j̄hti daejredh guktie nyjsenæjjah j̄ih gaarmanæj-

jah ovmessie sijjine byjjenin. Dovne b̄aatsosne, staaesne j̄ih voenesne. Dah soptsestæjjah 18-30 gaskoe jaepiej b̄aeries.

– Gosse dejgumie soptsestim, dellie gaavnim gaajhkesh dovnes seamma n̄aake jiehtegh govleme j̄ih laavsemem damteme, jalhts magkarinie sijjesne byjjenin, Ramona jeahta.

– Hijven dam konklusjovnem åadtjodh. Datne maahtah b̄aatsaem laehpedh, mohte læjhkan almetj̄h datnem vuejn̄ieh goh b̄aatsaem saemie, Ramona j̄aarhka.

Daelie Ramona fierhten biejjien saemeste. Sn̄aasesne årroeminie j̄ih lohkehtæjjine Åarjel-Saemiej skuvlesne barkeminie.

Guktie orreme lohkehtæjjine barkedh?

– Joekoen luste j̄ih tryjjes biejjieh! Åadtjoem åarjelsaemien skuvlesne barkedh j̄ih desnie saemiesticidh. Manne jearsoesåbpoe s̄j̄idteme saemiesticidh! Vihte jaepiej juassah idtjim doesth saemiesticidh, lohkehtæjja jeahta.

Ramona buerkeste aelhkebe sutnjien saemiesticidh gosse fierhten biejjien saemeste.

– Daelie åarjelsaemien ḡieline barkem. Mov motivasjovne daelie

lea provhkedh dam ḡielem maam maahtam. Dellie b̄aetijh boelvh aaj maehtieh saemiesticidh j̄ih eah tjoerh billedh jallh tsagkesidh gosse ed-tj̄ieh saemiesticidh, Ramona jeahta.

RAMONAN NĪEKEDASSE lij lohkehtæjjine s̄j̄idtedh. Ramona buerkeste satne aajnehke saemien learoehkinie lij gosse tj̄idjtjen luvnie Siebnesne årroej̄i.

Læjhkan buerkeste satne iktegisth s̄j̄jhteme saemien ḡieline barkedh.

– Gosse j̄aarhkeskuvlesne, dellie aajhtsi satne lyjhkoe noere maanide ööhpehtidh j̄ih leerehtidh, lohkehtæjja jeahta.

Tjaktjen 2019 eelki saemien lohkehtæjja-ööhpehtimmesne lohkedh, j̄ih ij saangerdamme.

– Gosse voestes praksisem utnim, dellie ussjedim daate reaktoe barkojne munnjien.

Ramona nænnoste satne "Ḡiele-nerd" lea. Noere lohkehtæjja n̄j̄ielj̄ie faagh leerehte: Sae-mienḡielem, daaroenḡielem, duedtieh j̄ih musihkem. J̄eahta lustemes ḡielefaagh leerehtidh, dovne saemienḡielem j̄ih daaroenḡielem.

– Manne ḡiele-nerdine leam, Ramona jeahta mojjehten.

Ḡiele-nerdine lea juktie golme ḡielh soptseste fierhten biejjien: Daaroenḡielem, saemienḡielem j̄ih eenglaanten ḡielem.

Man åvteste eenglaanten ḡielem?

– Mov mielehke Eenglaantesne årroeminie, d̄ihte brijtine, Ramona vaestede.

Ramona j̄ih dan mielehke gaavnesjægan medtie akten aejkien fierhten asken. Ramona jeahta onnetje joekehtse kultuvri gaskem, mohte gellie v̄uekieh leah seamma daesnie j̄ih desnie. Gosse Eenglaantesne dellie lyjhkem gaajhkesh dovnes dan ḡiemhpe j̄ih d̄æjpele. Gaajhkesh jiehtieh "ḡæjhtoe", "ḡierth mannem", "buerie biejjie" j̄ih numhtie, Ramona jeahta.

– Gosse Nöörjese vihth b̄aatam, dellie ohtselem almetj̄h d̄æjpeleboe lin, j̄aarhka.

J̄eahta h̄ahkesje mijjieh Nöörjesne, j̄ih aaj Saepmesne, v̄æjkalåbpoe s̄j̄idtebe sinsitniem gihtjedh guktie veasoeminie. Tjoerebe vielie sinsitniem geehtedh, Ramona buerkeste.

EVTEBEN JAEPIEN Ramona maasterem tjeeli, musihkine barki, albummem juekieji, *Norske talenter*

SAMMENDRAG

Ramona elsker musikk og språk

Ramona Linnea Kappfjell Sørfjell, 26, er lærer og artist, og snakker tre språk hver dag. Fjoråret var svært hektisk for Ramona med både deltakelse i Norske talenter, levering av master, musikkopppdrag og oppstart i ny jobb.

Høsten 2019 startet hun, Vanja

Tørresdal og Maajja-Krihke Bransfjell på Nord universitets første lærerutdanning i sørsamisk. Som avslutning på utdanningen, leverte de hver sin master.

– Jeg skrev en master i spesialpedagogikk, med samisk tema. Jeg skrev om hvordan samer opplevde hets fra ulike oppvekstområder i sør-saepmie, sier Ramona.

Hun leverte masteren 3. september, og begynte deretter rett i jobb som lærer på Åarjel-Saemiej skuvle på Sn̄asa.

– Det er så gøy og det er trivelige dager! Jeg jobber på en sørsamisk skole og jeg har blitt flinkere til å snakke sørsamisk. Jeg har blitt mye tryggere på meg selv, for jeg våget ikke å snakke sørsamisk for

Ramona "Norske talenter"-raajroem dâeriedi tjaktjen 2024.

Guvvie: Privaate

“ Jis manne saemien musihkem tjaalam, dellie maanah tjuerieh saemiengielem lieredh jis sijhtieh guarkedh maam laavloem.

– raajroem dâeriedi, jîh eelki lohkehtæjjine barkedh. Buerkeste joekoen fuehpesne lij, mohte jehta satne ij soejkesjh liægkestidh daan jaepien gæannah.

– Manne sijhtem vielie saemien laavlomh darjodh, of course, noere artiste jehta.

Daate jaepie aaj gieltege sjædta, Ramona veanhta. Daelie orre prosjektem åtna orre produsentine Snåasesne.

– Aaj soejkesjibie edtjem EP-em luejhtedh jaepien 2026, jåarhka.

RAMONA BUERKESTE musihke lea vihkeles sutnjien, dovne gâetesne jîh barkosne.

Dannasinie sæjhta musihkem klaassetæjmosne provhkedh. Veanhta musihke lea buerie dîrrege ööhpehtimmesne.

– Jis manne saemien musihkem tjaalam, dellie maanah tjuerieh saemiengielem lieredh jis sijhtieh guarkedh maam laavloem, Ramona jehta.

Minngemosth jehta satne sæjhta dovne lohkehtæjjine jîh artistine barkedh, mohte voestes prijoriteete lea lohkehtæjjine barkedh jîh maanide leerehtidh.

Jenny-Krikke D Bendiksen

fem år siden, sier den nyutdannede læreren.

Hun forteller at hun alltid har hatt lyst til å jobbe med det samiske språket.

– Jeg er litt sånn ”språk-nerd”, sier hun smilende.

I tillegg til å undervise i samisk, norsk, duedtie og musikk, bruker Ramona tre språk hver dag; norsk,

sørsamisk og engelsk. Kjæresten hennes er brite og bor i England. Hun forteller at det blir mye reising hit og dit, både i forbindelse med musikkoppdrag og besøk til kjæresten i utlandet.

Men selv om fjoråret var hektisk, så har hun ingen planer om å slappe av i år.

– Jeg vil produsere mer samisk

musikk, of course, sier Ramona.

Hun forklarer at hun tror dette blir et spennende år, blant annet med en ny produsent på Snåsa.

– Vi planlegger også at jeg skal slippe en EP-plate i 2026, sier den unge artisten.

Ramona forteller at musikk ikke kun er viktig for henne som artist, men også som lærer.

Musikk er et viktig verktøy i opplæringen, mener hun.

– Når jeg skriver musikk på samisk, så må barna lære samisk for å forstå hva jeg synger.

Avslutningsvis forklarer hun at hun ønsker å jobbe som både lærer og artist i fremtiden, men hennes førsteprioritet er å jobbe som lærer og å undervise.

SPRÅKSPALTEN

Guktie dov nomme?

Mov nomme...

Aelkieh saemiestidh!

Begynn å snakke sørsamisk!

Her kommer litt "starthjelp" for deg som vil begynne med sørsamisk språk. Det er lett å lære litt, og litt er mye mer enn ingenting. Så sett i gang - aelkieh saemiestidh!

Hvordan er det med deg? = Guktie datnine?

Mannine hijven = Med meg er det bra.

Mannine nååke = Med meg er det dårlig.

Im daejrieh = Jeg vet ikke.

Nååts datnine? = Enn med deg?

Manne (leam) geerjene = Jeg er glad.

Manne hujnesne = Jeg er lei meg.

Manne måarehke = Jeg er sint.

Manne sæjloes = Jeg er sliten.

Manne nahkeren = Jeg er trøtt.

Manne skiemtjes = Jeg er syk.

Mij dov faatoes? = Hva feiler det deg?

Manne sovhtine = Jeg er forkjølet.

Mov åejjeh saejriedieh = Jeg har hodepine.

Mov baenieh jijlieh = Jeg har tannpine.

Mov lea vaejlje = Jeg har feber.

Manne tjööjjijste = Jeg har vondt i magen.

Manne rudtjeste = Jeg har ryggvondt.

Klokka = tsåahka

Man jijnje tsåahka? = Hva er klokka?

Tsåahka (lea) ... = Klokka er...

Bielie = Halv

Njealjehts = Kwart

Bijjelen = Over

Åvtelen = På

Minudte = Minutt

Tsåahka (lea) bielie akte = Klokka er halv ett.

Tsåahka (lea) njealjehts bijjelen göökte = Klokka er kvart over to.

Tsåahka (lea) njealjehts åvtelen göökte = Klokka er kvart på to.

Tsåahka (lea) vijhte minudth bijjelen göökte = Klokka er fem minutter over to.

Tsåahka (lea) luhkie minudth åvtelen göökte = Klokka er ti minutter på to.

Naina Jåma

Åarjelsaemien vierhtiesaafoe

Musiker Ole-Henrik Bjørkmo Lifjell, daglig leder i Metodistkirka Anne Jorunn Midtkil, prorektor ved NTNU Marit Reitan, varaordfører Erling Moe og sametingspolitikar Ellana Ristena Risten.

Historisk bilde avduket i Trondheim metodistkirke

På den samiske nasjonaldagen ble det i år avduket et historisk fotografi i Metodistkirka i Trondheim. Fotografiet viser forsamlingen fra det første samiske landsmøtet i 1917.

Dette landsmøtet ble holdt i Metodistkirka i Trondheim der man var samlet fra den 6. og til den 9. februar 1917. Den gang stod

det en kirke i tre på stedet. Den ble tatt ned flyttet til Øysand, og et nytt kirkebygg ble tatt i bruk i 1925. Metodistkirka er bevisst sin plass i den samiske historien. På utsiden av kirka er det flere plaketter som omtaler stedets historiske betydning.

Det store fotografiet som nå er hengt opp inne i bygget forteller videre om denne historien. Her

ser man deltagerne på møtet med navn på hver enkelt under.

- Dette fotografiet er Saepmies Eidsvoll 1814, sa sametingspolitikar Ellana Ristena Risten under avdukingen der også representanter fra Trondheim kommune og NTNU deltok.

Einar Sørliid Bondevik

Orre Testamente til sykehusene

De siste årene har vi fått flere nyttige bøker til bruk i sørsamisk kirkeliv. I 2023 fikk vi utgitt Saalmegærja (salmebok) og i 2024 kom Orre Testamente (Det nye testamente). Nå gir Saemien Åålmege et eksemplar av hver bok til sykehusene i sørsamisk område. Først ut var sykehuset i Namsos og Levanger. De ble overrett i forbindelse med en andakt i sykehuskapellet da biskop Herborg var på besøk på Namsos sykehus.

Bertil Jønsson Saemien Åålmege

Fra venstre: Biskop Herborg Finnset, sykehusdiakon Namsos sykehus Astrid Bergsli, leder for seksjon Læring og mestring i HNT Ann Kathrin Hagen Røstad og diakoniarbeider Saemien Åålmege Bertil Jønsson. Foto: Svein H Karlsen

Låt freden gro!

Tack Gud för moder jord så skön,
vårt hem i rymden vida.
Förlåt oss nu och hör vår bön.
Vi gjort att hon får lida.
Och lär oss så att varsamt gå
vår stig i hennes gårdar,
du som allt skapat vårdar.

Låt freden gro i ofritt land.
Släck hatets brand i världen.
Låt oss få bli i din kärleks hand
att lindra nöd på färden.
Gud ge oss mod, en vilja god
att se vår syster, broder
i mänskoslåktens floder.

Vi sjunger dig vårt hjärtas sång
och prisar dina under.
Tack för din trofasthet så lång
i livets alla stunder.
Gör oss till ljus i tidens brus
som tändar hoppets låga
i världens natt och plåga.

Psalmen kan sjungas till samma melodi som *En vänlig grönskas rika dräkt* (Sv. ps. 201/ Så grön en drakt (N13 845).

Bo Lundmark

E-utbildning i kulturell förståelse

Diakonala behov och självvårdsbehov förutsätter kulturell förståelse. Kunskapsnätverket för samisk hälsa erbjuder kostnadsfri digital e-utbildning riktad till vården, men som även rekommenderas för självvårdare såsom präster och diakoner och andra för att öka sin grundkunskap om samisk kultur.

Härnösands stift sprider efter tillåtelse från kunskapsnätverket för samisk hälsa information om denna fortbildningsmöjlighet för självvårdare och övriga intresserade som vill och behöver öka sin samiska kulturförståelse.

Sofia Strinnholm

Se mera på:

www.samiskhalsa.se
reva.samarbeta.se

Härnösands stift tror på goda lokala samarbeten

Härnösands stifts remissvar på Svenska kyrkans skogsutredning är positivt till ett bredare hållbarhetsperspektiv på skogsbruket. När det gäller skogsbrukets samverkan med samebyar och andra samiska organisationer anser Härnösands stift att goda regionala och lokala relationer och överenskommelser är helt avgörande för att utveckla samarbetet.

Härnösands stift har lämnat sitt remissvar på Svenska kyrkans skogsutredning. Både stiftsstyrelsen och egendomsnämnden, som svarat på remissen gemensamt, ser positivt på att skogsbruket på ett tydligt sätt integreras med skogens teologiska värden. I remissvaret betonas vikten av ett breddat hållbarhetsbegrepp. Likaså framhåller Härnösands stift betydelsen av ökad förståelse för markfrågornas påverkan på samiskt liv.

MEN HÄRNÖSANDS stift avvisar kraftigt en centraliserad förvaltning med nationell detaljstyrning av stiftens arbete med skog och mark.

– Kyrkans grund är församlingar och stift, med en biskop i varje stift som ansvarar för enhet, främjande och tillsyn. Utredningen gör ett stort avsteg från den ordningen, säger biskop Teresia Derlén, ordförande i stiftsstyrelsen.

Härnösands stift menar att nationella direktiv inte kan styra val av avverkningsmetoder på procentnivå, att de naturgivna förutsättningarna måste vägas in, och att de förslag som rör nationell detaljstyrning genom kyrkostyrelsen bör strykas.

– Det framgår av utredningen att egendomsförvaltningarna hittills följt det uppdrag som getts dem så det kan de säkert göra i fortsättningen också, även om uppdraget justeras, utan fjärrstyrning på detaljnivå, säger Hans Åsling, ordförande i egendomsnämnden.

HÄRNÖSANDS STIFT vill värna urfolksrätten. Så som förespråkas i Svenska kyrkans handlingsplan för försoning med det samiska folket har stiftet miljöcertifierat sitt skogsbruk enligt den modell för samplanering som kall-

las FSC-standard, som Svenska Samernas Riksförbund (SSR) står bakom, och som bygger på urfolksrättens princip FPIC. I nuläget ser Härnösands stift det inte som möjligt att skogsbruket helt kan styras av FPIC-principen.

– Vi läser inte den dörren, men arbetet med den certifiering vi precis har anslutit oss till behöver få sätta sig. Om framtiden visar att det behövs och att det utvecklas metoder för att fördjupa samplaneringen ytterligare, så kan det så klart utredas vidare då, säger biskop Teresia Derlén, ordförande i stiftsstyrelsen.

Utredningen om hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk är avsedd att leda till en översyn av regelverket för de så kallade prästlönetillgångarna, som skogsbruket är en del av. I uppdraget ingick att se över balansen mellan ekologisk, ekonomisk, social samt andlig och existentiell hållbarhet. Hösten 2024 skickades utredningens slutbetänkande ut på remiss. Beslut i frågorna väntas i november under årets kyrkomöte.

Kajsa Åslin

Stor 6. februar-feiring på Hamar

Hamar bispedømme har i flere år markert den samiske nasjonaldagen. Også Høgskolen i Innlandet, nå Universitet i Innlandet, har hatt et stigende engasjement i markeringen av dagen sammen med fylkeskommunen.

I var det et tre-delt arrangement som foregikk både på universitetet i Hamar domkirke.

Først var det invitert til seminar på universitetet som ble åpnet ved hilsnings fra rektor Peer Jacob Svenkerud og leder for kultur i Innlandet Tom Svetlet.

Videre fortalte Elin og Fjellheim og Dan Richard Mortensson fra Elgå om det sørsamiske språkprosjektet som ble gjennomført der for 20 år siden og hvordan det har gitt flere språkbrukere som nå

Henriette Aasen fra Innlandet fylkeskommune ga mange eksempler på eldre samisk historie i Innlandet.

Foto: Einar Sørliid Bondevik/DD

bruker språket aktivt i sitt arbeid.

Fra Innlandet fylkeskommune fortalte Henriette Aasen om

samisk historie i Innlandet som er blitt tydelig blant annet gjennom arkeologiske utgravninger. Seminaret ble avsluttet med en panelsamtale der man satte fokus på hvordan man kan ta vare på og føre videre sørsamisk kulturarv.

FEIRINGEN FORTSATTE med festgudstjeneste i Hamar domkirke, med godt innslag av sørsamisk tekst og salmesang.

Der deltok prest i sørsamisk område Einar Sørliid Bondevik sammen Hamar biskop Ole Kristian Bonden. Georg Buljo bidrog med musikalske innslag. Buljo var også musiker for Emma Valkeapää som hadde en minikonserter under festmiddagen i kantina på universitetet etter gudstjenesten.

Einar Sørliid Bondevik

Hon låter det sydsamiska språket höras i kyrkan

Svenska kyrkans försoningsarbete med det samiska folket har en särskild klangbotten i prästen Emilia Holmlunds kall. Ett av åtagandena är att det sydsamiska språket ska höras i kyrkan. Det brinner hon för, inte minst för att levandegöra sitt eget arv.

Emilia Holmlund är själv drabbad av det kyrkan har gjort mot samerna, eftersom hon under sin barn- och ungdomstid inte fick chansen att komma i kontakt med sitt eget arv. Hon har sydsamiskt ursprung både från sin fars och mors sida av släkten.

– Farfar gjorde fantastiska kåsor och var duktig på att snida. Farmor sydde en renskinnsväska. De visade också en stor tacksamhet till naturen och farfar utförde vissa ritualer, som det kanske bara var jag som märkte, säger Emilia.

Välsignelsen på sydsamiska väckte intresset. När hon flyttade till Östersund och blev präst hörde hon välsignelsen på sydsamiska för första gången.

– Det slog mig rakt i magen och jag ville förstå varför jag reagerade på det sättet. Det var då jag började forska mer, men tyvärr hade farmor och farfar hunnit dö.

NÄR HON gick igenom sin farmors saker efter hennes bortgång 2021, hittade hon samiska smycken och konstverk. Det visade sig också att en granne till hennes farmor hade släktforskat och kunde bekräfta att Emilia är sydsame.

– Jag har hittat farmors och farfars släktträd av samer från samebyarna i Sorsele-trakten.

De samiska frågorna har Emilia Holmlund fått i sin tjänst som präst i Stora kyrkan i Östersund som ett eget specialområde, tack vare hennes stora intresse för det samiska.

– I min kyrka ska du som same alltid känna dig hemma och välkommen. Det ska inte bara vara en samisk gudstjänst om året, för att den råkar inträffa på Samefolkens dag.

Präst i Östersund Emilia Holmlund fick inte chansen att komma i kontakt med sitt samiska arv under uppväxten. Nu brinner hon för det samiska i kyrkan.

Foto: Gustaf Hellsing

Gudstjänsterna i Stora kyrkan har sydsamiska inslag. I kyrkan finns ett samiskt högaltare. Det var biskop emerita Eva Nordung Byström som tog initiativet till ett samiskt altare i mitten av det sydsamiska Sápmi, vilket då är i Östersund. Sedan 2023 finns konstverket Mariamaljan i mässing i kyrkan, precis till vänster om predikstolen. Det är en meter stort. På Marie bebådelsedag den 23 mars kommer det att bli en sydsamisk högmässa med samisk liturgi.

EN FRÅGA Emilia verkligen brinner för är att använda det sydsamiska språket, inte minst nu när Nya testamentet finns översatt till sydsamiska.

– Språket ska höras, för det är en så stor del som har saknats hos mig, säger Emilia.

Vi har fått chansen att intervjua Emilia när hon är i Uppsala för att berätta om hur hon jobbar med samiskt kyrkoliv i Östersund.

” I min kyrka ska du som same alltid känna dig hemma och välkommen.

– Jag har träffat några studenter tidigare som var på studiebesök hos oss i Östersund. Nu har jag fått en inbjudan från dem att komma hit till Uppsala för att tillsammans med Lisbeth Hotti föreläsa om samiskt kyrkoliv på Svenska kyrkans utbildningsinstitut (SKUI). Det gör vi här i Uppsala och vi kommer även att undervisa i Lund, berättar Emilia.

De samiska kyrkodagarna arrangeras i sommar för sjätte gången. Det är en konferens som samlar hundratals deltagare från hela Samepmie till gudstjänster, seminarier,

konserter och samvaro. Denna gång äger de rum i Alta i Nordnorge helgen efter midsommar, den 27–29 juni 2025. Inför de dagarna sitter Emilia med i ungdomskommittén, som planerar ungdomsläret under kyrkodagarna i Alta.

– Vissa aktiviteter kommer bara vara för ungdomar, men vi kommer att blanda så att alla kan gå på olika programpunkter, förklarar Emilia.

FÖR EMILIA är allt nytt då det är första gången hon är med på dessa dagar. Även en sådan sak som att få resa till Nordnorge är stort, vilket hon alltid har velat göra.

– Kyrkdagar som bara är för samisk andlighet och samisk kyrklighet är så häftigt. Men det jag ser mest fram emot är att få fira gudstjänster på alla samiska språk. Och att helt enkelt få förkovra mig, avslutar Emilia och skyndar iväg till föreläsningarna på SKUI.

Päivi Wiberg

Foto: Carl-Johan Utst/Ikon

Utrusta gudstjänstlokalen med psalmböcker och biblar på samiska för att ge möjlighet till att få använda eller upptäcka sitt eget språk.

Planera samiska gudstjänster

I Härnösand arbetar stiftskansliet tillsammans med samarbetsgruppen Ektiebarkoe, som består av representanter för sameföreningar, med att hitta former för samarbete med samiskt kyrkoliv.

I Svenska kyrkans försoningsprocess med samer är ett av åtagandena delaktighet och inflytande. Men hur säkerställs att arbetet är förankrat i gudstjänstlivet?

Frågan har bearbetats i samarbetsgruppen Ektiebarkoe som här vill förmedla tips på hur samarbetet lokalt mellan samer och Svenska kyrkan kan fördjupas.

Utgångspunkten är att grunden för förtroende mellan församling och samer byggs på ömsesidighet, och att det är en förutsättning till gudstjänst på lika villkor. Det kan vara enskilda församlingsbor eller organiserade samer i sameförening eller sameby som deltar i planeringen av gudstjänster eller andra aktiviteter.

Några tips och idéer till samverkan för att planera gudstjänst i Saepmie

AGENDA: Grundagendan till varje söndag bör finnas på både svenska och samiska (allra minst åtminstone trosbekännelsen och Herrens bön). Oavsett om du är syd- eller nordsame är det värdefullt att kunna följa med i gudstjänstens ordning på respektive språk. Låt gärna agendor ligga synliga på flera språk i kyrkan.

GUDSTJÄNSTBÖCKER: Utrusta gudstjänstlokalen med psalmböcker och biblar på samiska för att ge möjlighet till att få använda eller upptäcka sitt eget språk. Ge-

nom att bibeltexter finns tillgängliga i kyrkorummet kan det ge möjlighet till spontan bibelläsning på fler språk i gudstjänsten.

IGENKÄNNING: Synliggör det samiska genom att låta samisk ornamentik synas i kyrkorummet, det skapar igenkänning vilket i sin tur leder till upplevelsen av ett tryggt kyrkorum.

PLATSEN: Om samiskt nätverk saknas hos kyrkans företrädare kan församlingen flytta ut sin verksamhet bland folket, i ett friluftsområde, eller sätta upp en tältkåta i ett område där folk naturligt möts. Det kan ibland vara lättare att mötas i Guds egen skapelse i stället för inne i kyrkobyggnaden.

UPPSÖKANDE VERKSAMHET: Bjud in församlingsrepresentant/ta kontakt med sameförening eller sameby. En förutsättning för att bygga förtroende byggs på mellanmänskliga möten och för att samverka i samiskt kyrkoliv behöver dessa mötesplatser äga rum. För församlingsmedarbetare är det viktigt att skapa kontakt med församlingsbor och bli medveten om vardagen såväl för en renskötare som för andra samer.

UPPSÖKANDE VERKSAMHET: Bjud in till samtal om hur samiska uttryck kan utformas i den vanliga gudstjänsten. Här är det viktigt att samtalen förs på lika villkor och att kyrkans företrädare inte i förväg bestämt, till exempel hur gudstjänsten ska ta sig uttryck.

LOKALKÄNNEDOM: Bjud in till temakvällar i församlingen om

samisk kultur och samisk närvaro i bygden med samer som föredragshållare.

Redskap och sådant som är viktigt att tänka på när ni planerar samisk gudstjänst

Stöd för att förbereda en samisk gudstjänst:

► Här går det att beställa syd- och nordsamisk psalmbok. Lulesamisk psalmbok beställs genom Jokkmokks församling: webbshop.svenskakyrkan.se/samiska

► Här kan du köpa biblar på samiska: bibelbutiken.se/produkt-kategori/bibeln-pa-andra-sprak/nordiska/samiska/

► Här finns delar av bibeln på sydsamiska, den finns även på nordsamiska om du väljer det som språk: bibel.no/nettbibelen/les/sma-2018

► Här kan du läsa bibeln på svenska och nordsamiska parallellt: www.bibeln.se/bibel/B2000,NS2019/JHN.1

► Det finns sydsamiska ljudfiler på Kornet (Svenska kyrkans intranät) för de som är anställda i Svenska kyrkan, till exempel välsignelsen, Herrens bön.

Saker att tänka på för att undvika att exotifiera:

► Säkerställ att bjuda in och planera gudstjänsten tillsammans i stället för att bara bjuda in och "visa upp". Detta gäller alla grupper av människor, såväl samer som barn som internationella gäster.

**Birgitta Ricklund
Sofia Strinnholm**

Fördjupande inslag om Saepmie på kyrkoherdesamling

Måndag den 27 januari 2025 träffade samiska handläggarna Susanne Karlsson, Sofia Strinnholm och en representant från samarbetsgruppen Ektiebarkoe, Birgitta Ricklund, kyrkoherdarna i Härnösands stift. På programmet fanns information och frågestund om att vara kyrka; församling och stift i Saepmie.

Frågeställningen som kyrkoherdarna fick diskutera i grupper var vilka möjligheter och utmaningar de såg med att arbeta med samiskt kyrkoliv i sitt eget pastorat inom kyrkans grundläggande uppgift: gudstjänst, undervisning, diakoni och mission. De fick också reflektera kring vilket behov av stöd och hjälp som behövs för att kunna vara relevant som kyrka i samiskt område.

Sammanfattningsvis nämnde alla diskussionsgrupper med kyrkoherdar behov av ökad kunskap inom området och vikten av relationer till samer i respektive pastorat. Handläggarna och representanten från Ektiebarkoe tog med sig medskick till fortsatt arbete framåt. Kyrkoherdarna uppmanades att uppmuntra fler anställda medarbetare att ingå i församlingsnätverket för samiskt kyrkoliv.

**Birgitta Ricklund
Sofia Strinnholm**

Susanne Karlsson ledde samtal om att vara kyrka i Saepmie med kyrkoherdar i Härnösand stift.

Foto: Sofia Strinnholm

Dokumentaren *In my hand* hadde verdenspremiere under Tromsø Internasjonale Filmfestival (TIFF) den 16. Januar i år.

Foto: Paranord Film

Niillas Somby – ”enarmet banditt” eller nobel kriger?

”Mitt navn er Niillas Somby, og dette er min stemme. Jeg vil fortelle til kommende generasjoner hvor viktig naturen er for oss.”

Det smeller i en jerndør og det klirrer i et sett med nøkler. Et drønn brer seg om i kinosalen, og minner straks om fortellingens alvorlige karakter. I åpningsscenen ligger den unge Niillas Somby på sengen i en glattselle. Han skvetter brått etter det som bare kan tolkes som et traume. Han tenner en røyk, og i skyen av den transformeres han

til en eldre versjon av seg selv. Sombys 76 år gamle stemme og skikkelse bærer fortellingen videre i en tone og i en takt som er preget av et langt liv i kamp. Rak i ryggen og med blikket skarpt rettet mot kameranlinsa, stadfester han: ”I krig må noen gjøre jobben.”

DOKUMENTAREN *In my hand* hadde verdenspremiere under Tromsø Internasjonale Filmfestival (TIFF) den 16. Januar i år og vant Tromsøpalmen for beste kortfilm. Den skildrer historien om Niillas Somby – mannen som mistet en arm og et øye under en kontrover-

siell sprengningsaksjon knyttet til Alta-Kautokeino opprøret i 1982. I juryens begrunnelse står det blant annet at ”filmen minner oss om det viktige personlige og kollektive engasjementet for menneskerettigheter og prisen vi noen ganger må betale for det”. Det er en god beskrivelse av det regissør Liselotte Wajstedt har omtalt som hennes viktigste film. Den handler om forbrytelse, straff og traumer, men også om solidaritet, søken etter rettferdighet, og ikke minst – om en manns ettermæle.

Filmen trekker også paralleller mellom historiske og pågående

hendelser i kampen for samiske rettigheter, og pirker mellom linjene i komplekse spørsmål: Hvor langt kan man gå i politisk kamp, og hva er man villig til å ofre for sitt folk?

Somby ledet og deltok i sultestreiken utenfor Stortinget i 1979. Etter at høyesterett konkluderte med at utbyggingen var lovlig, mente han og andre at det var nødvendig å utføre mer radikale handlinger for å vekke myndighetenes oppmerksomhet.

En iskald vinternatt i mars 1982 dro Somby og John-Reier Martinsen til broen over elven Fállelohka,

FAKTA

In my hand

Filmtittel: *Mu giedas (In my hand)*

Sjanger: Dokumentar/kortfilm

Regissører: Liselotte Wajstedt og Marja Helander

Manus: Liselotte Wajstedt

Musikk: Hildá Lánsmann & Tuomas Norvio, Ella Marie Heatta Isaksen, Mathias Josefson.

Rollebesetning: Niillas Somby, Mihkkal Hætta, Stig Frode Henriksen, Martin Hykkerud, Knut Bartholdsen, Marja Helander, Ásllát Aital Somby, Lars J. Svonni

Nasjonalitet: Norsk

Språk: Nordsamisk

Lengde: 24 min

Produksjonsår: 2025

som var en del av anleggsveiene til vannkraftverket. De hadde dynamitt og nødbluss i bagasjen, men kulda skapte trøbbel. Når Somby skulle bytte ut batteriene på nedtellingsklokka som hadde frosset fast, eksploderte sprengladningen.

GJENNOM BÅDE dramatiserte og virkelige hendelser lykkes regissørene Wajstedt og Helander med å skape stemningsfulle tidsreiser, der den gamle Somby betrakter den unges muligheter og valg. Storslåtte naturbilder gir en virkelighetsnær følelse av å reise langs det elverike og frodige viddelandskapet som Somby gikk til "krig" for å forsvare. Den poetiske skildringen av Somby nære døden oppleve minner om magisk realisme, der det overnaturlige får en naturlig plass i en fortelling fra virkeligheten. Etter å ha blitt sprengt flere meter opp i luften, ligger Somby livløs på bakken med et par avkuttete ørnevinger. Mens den snøkledd vidda blir til en frodig blomstereng, nyter han det han beskriver som det beste øyeblikket i hans liv. En fargerik og vakker kvinneskikkelse åpenbarer seg. Han forelsker seg nærmest i dette vesenet, og er ikke lenger redd for døden.

SOMBY OVERLEVDE, men ble fengslet og risikerte lovens strengeste straff på 21 år. På 1980-tallet var Norges sikkerhetspolitikk preget av den kalde krigen. Myndighetene mistenkte at aksjonen var et attentatforsøk med nære koblinger til fienden i øst. Selv har Somby og Martinsen hevdet at planen aldri var å sprengre broen, men å signalisere kraftig overfor myndighetene at motstanden fortsatt var til stede. I det samiske samfunnet var meningene om aksjonen delte.

Etter fem måneder i varetekt ble Somby løslatt i påvente av rettsaken. Han lyktes med å flykte, og tilbragte to år i eksil hos ulike urfolkssamfunn i Canada. Etter hvert trakk påtalemyndighetene den alvorlige tiltalen, og Somby kunne reise hjem uten å frykte ytterligere fengselsstraff.

– Jeg var ikke lenger en terrorist, reflekterer han.

VAR NIILLAS Somby en "enarmet banditt" (hans egen formulering), eller en nobel kriger for sitt folk? Filmen tar ikke stilling til verken skyldspørsmål eller samfunnets dom, men skildrer de innerste tankene, verdiene og drivkraften til en mann som var villig til å ofre alt for sitt folk. Den gir en dypere innsikt i hvorfor Somby politiske kamp kulminerte med et smell.

Fortellingen vender stadig tilbake til betydningen av den unge generasjonen, og rollebesetningen er langt fra tilfeldig. Unge Somby spilles nemlig av Mihkkal Hætta, som selv bodde to måneder i en lavvo utenfor Stortinget i forbindelse med Fosen-aksjonene i Oslo i 2023. Det er et genialt grep. Ikke bare for å sikre en troverdig tolkning, men også for å skjerpe koblingen til den pågående samiske rettighetskampen. Når Somby fortelling avsluttes, begynner nemlig en ny – der Hætta er en av hovedpersonene. Men Somby har ikke lagt inn årene helt enda. Sammen med de unge menneskerettighetsforkjemperne holder han den ene knyttneven han har igjen høyt hevet. Beskjeden er tydelig: "Den framtidige unge samiske generasjonen må fortsette å kjempe mot inntrengere."

SOMBY FÅR siste ordet. Det er noe rituelt ved sluttscenen hvor han står på toppen av den massive demningen og kikker ned på armprotesen som vitner om hans mest synlige offer. «Jeg kjempet for mitt folk. Alt lå i mine hender» (bokstavelig talt). Så løfter han sitt glassøye utover landskapet, og minner oss på at vi må evne å se bortenfor og forbi.

In my hand er en vond, vakker, og kraftfull skildring av og en tidløs samisk motstandskamp. Den er uten tvil et viktig bidrag til den moderne samiske motstandshistorien, som langt fra er ferdigskrevet. Somby egen metafor forklarer kanskje best hva som står på spill: "Det er bare en død fisk som flyter med strømmen."

Eva Fjellheim

Fasteaksjonens regnbuebønner på sørsamisk

Regnbuebønn er et pedagogisk materiell som Kirkens Nødhjelp har utviklet til bruk i fastetiden. Hver uke fra fastelavenssøndag/ askeonsdag og frem til palmesøndag tenner mange menigheter ett nytt lys og leser en bønn. Ved fastetidens slutt lyser hele regnbuen, et tegn på håp og at en ny begynnelse alltid er mulig. Man kan selvsagt også bruke disse bønnene hjemme eller i andre sammenhenger. Bønnene er nå oversatt til sørsamisk.

Kirkens Nødhjelps symbol med hendene og duen er hentet

fra bibelfortellingen om Noah. Da storflommen var over, lovet Gud at han skulle verne livet mot dødskreftene. For å gi Noah et synlig tegn på dette satte Gud regnbuen på himmelen. Regnbuen er et håpsteget, et tegn på at en ny begynnelse alltid er mulig. Dette er diakoniens kjerne, og dermed grunnen til at Kirkens Nødhjelp bruker regnbuen som ramme for menighetsmateriellet til fastetiden. Bønnene finnes på norsk på fasteaksjonen.no finner sammen med mer informasjon.

Einar Sørliid Bondevik

KJÆRLIGHET/ GIERIESVOETE

Aejlegen faastoen ávtelen j̄ih mænngan

►Gieries Jupmele, datnem gijhtebe faastoen ávteste juktie dellie nuepieh áadtjoe jiermestalledh j̄ih sinsitniem viehkiehtidh. Aellieh baajh mijjem vuarhkak s̄j̄idtedh, mohte viehkehth mijjem ávtese vuartasj̄idh j̄ih dejtie vuejnedh gieh dov gieriesvoetem daarpesj̄ieh! Májhtajeh̄tieh mijjem mijjeh libie dov gieth j̄ih juelkieh!

FORANDRING/ VÆRHTOEDIMMIE

Faastoen voestes aejlegen j̄ih mænngan

►Gieries Jupmele, mijjen sjugnie-dæjja j̄ih lutniestæjja.Gijhtebe eatnemen ávteste. Viehkehth mijjem eatnemem vaarjelidh. Vedtieh heartoeh j̄ih iedtj̄h jeatj̄hlaakan ussjedidh guktie maeh̄tebe eatnemem vaarjelidh. Viehkehth mijjen ávtehkidie riekteslaakan sjæjsalidh guktie eatneme gorredávva.

RETTFERDIGHET/ RIEKTESVOETE

Faastoen mubpie aejlegen j̄ih mænngan

►Gieries Jupmele, datne almetjidie aarmode j̄ih raeffiem vadta. Gijhtebe gaajhkesi ávteste gieh riektesvoetem eevtj̄ieh. Baajh gaajhkesidie tjaetsiem, beabpoem j̄ih jearsoesvoetem áadtjodh.

HÅHKOE

Faastoen gáalmede aejlegen j̄ih mænngan

►Gieries Jupmele, datnem gijhtebe

juktie datne háhkoem mijjese vadteme. Dellie maeh̄tebe j̄ijtjemem j̄ih veartenem bueriedidh, j̄ih dov sjugnieidmiem vaarjelidh jalhts muvhtene aejkien lyövlehe domtoe. Vedtieh mijjese iedtj̄h, jiermieh j̄ih aejlies vaajnoem.

TJAETSIE

Faastoen njealjede aejlegen j̄ih mænngan

►Gieries Jupmele, datne tjaetsiem sjugnieidamme. Áadtjoe jovkedh gosse gajhkelovvebe, j̄ih orre iedtj̄h dåastoeh̄tidh. Fiere almetjen leah reaktah raajnes tjaetsese áadtjodh. Vedtieh mijjese jiermieh guktie ibie tjaetsiem deerj̄h j̄ih tjaetsiem daajesj̄h. Gijhtebe aejlies laavkometjaetsien ávteste mij orre jielede vadta.

EKTIEVOETE

Maarjan biejjien j̄ih mænngan

►Gieries Jupmele, datne almetjidie j̄ijtjedh guelmien mietie sjugnieidamme. Skilkh gaajhkem mij almetjidie joekeh̄te. Viehkehth dejtie gieh sijhtieh ektievoeth almetji gaskoeh darjodh. Bueriesjugnedh gaajhkesidie gieh Gærhkoen Vaahra-viehkien faastoe-aksjovnem eevtj̄ieh.

PÅASKE- VÅHKOE

Paalme-aejlegen j̄ih mænngan

►Gieries Jupmele, gijhtebe juktie datne dov Baarniem Jeesus Kristusem mijjese raaji gie gaajhkijste giehtjelovvi. Áarroeh dej luvnie gieh sorkeminie j̄ih vaejvedeminie. Vedtieh raeffiem j̄ih riektesvoetem gaajhkesidie. Májhtajeh̄tieh mijjem mijjeh libie dov gieth j̄ih juelkieh.

Orre Testamente - betydning for kirke og samfunn

Hva vil Orre Testamente bety for sørsamisk språk og sørsamisk kirkeliv? Og hva kan den bety for synliggjøringen og integreringen av det sørsamiske i kirken og i samfunnet som helhet?

Orre Testamente gir status til det sørsamiske språket. Teksten gir også muligheter til å forske på sørsamisk språk og hjelp til språknormering. Orre Testamente gir nye muligheter til språkvitalisering, og en utfordring til å utforske og formulere kristen tro i nær tilknytning til sørsamisk identitet. Slik kan teksten også bli en vei til forsoning mellom sørsamene, kirken og storsamfunnet.

Drivkraften bak de overgrepene vi har sett gjennom prosessene med fornorskning og forsvensking i våre land, er frykten for det ukjente og kravet om uniformitet. Det kravet tjener makten og ikke det skapende mangfoldet. Resultatet er ikke språklig gjestfrihet, men språklig hjemløshet. Men i det hjemløse er det fortsatt noen språklige stifinnere og oppdagere. Irene Dorra, en av språkkonsulentene i prosjektet med Orre Testamente, mistet språket da hun som barn bare fikk lov å snakke svensk. Men hun fortalte hvordan en lærer på folkehøgskolen tok henne og andre elever med ut i villmarken og lærte dem navnene på dyr og natur på nytt. Slik ga han dem språket tilbake, det språket som ble tystet ned i klasserommet og ved middagsbordet hjemme.

I ET BREV til de troende oppfordrer Pave Frans å bruke skjønnlitteraturen for å bli kjent med andre menneskers livserfaring og tankeunivers. På de timene det tar å lese en roman, kan vi bli kjent med en språklig verden som det har tatt et helt liv å bygge opp, skriver paven. På samme måte er Orre Testamente en hel verden, og bibeloversetterne sier: Bli med inn og se hvordan Gud, mennesker og natur framstår i det sørsamiske språket. Slik beskriver den sørsamiske språkforskeren

David Kroik hva som kjennetegner Orre Testamente: Høy kvalitet på oversettelsen og et mangfold av litterære sjangre: fortellinger, lignelser, poesi, veiledning og brev. Orre Testamente er en tekst til inspirasjon!

Pave Frans skriver videre: "Den prekære oppgaven med å forkynne evangeliet i vår tid krever at de troende, og prester i særdeleshet, sørger for at alle får møte Jesus Kristus som kjøtt, som menneske, som historisk." Gjennom Orre Testamente blir vi som språkbrukere og formidlere utfordret til å la Guds ord ta bolig i vår egen kropp og formidle det videre, gjennom stemme og tonefall når teksten leses høyt, og gjennom å la teksten inspirere oss til å skrive nye tekster: dikt, fortellinger og forkynnelse. Arbeidstitelen på oversettelsen har vært *Guds Ord i sørsamisk festdrakt*. Omslaget til Orre Testamente er laget av Meerke Laimi Tomasson Vekterli, og hun tok utgangspunkt i fargene i den sørsamiske gaptaen. Når Ordet skal bli kropp i det sørsamiske språket, må det også kles i den sørsamiske drakten.

DENNE BOKEN og disse tekstene kan ikke bare gi et møte med den

Gud som ble menneske i Jesus. Kanskje kan den for alle sørsamer bli en dør inn til deres egen identitet, den som ligger gjemt i det som Irene Dorra kalte «det mjuka, lena språket» som de gamle snakket. Kanskje kan denne boka bli et symbol, både i kirkene og i storsamfunnene på begge sider av den norsk-svenske grensen, på rikdommen i det folkefellesskapet som finnes på den jorda vi bygger og bor på. Foreløpig er teksten bare trykt i bøker. Det er å håpe at bibelselskapene både i Norge og Sverige så snart som mulig vil legge tekstene ut på sine nettsider, både som tekster og lydfiler, slik at de kan leses parallelt med andre bibeloversettelser på samisk, svensk og norsk.

Under lanseringen av Orre Testamente i Staare hold David Kroik et foredrag der han drøftet hvilken funksjon en sørsamisk bibeltekst kan ha for sørsamisk språkutvikling og språkvitalisering.

– Hvordan sier vi dette på vårt språk? Selve prosessen med å skape nye tekster er med på å utvikle språket, sa David.

– Orre Testamente kan gi normer for setningsbygning og ortografi. Oversettelsen samler og

balanserer flere dialekter i et felles, normert skriftspråk. Den brukes ved viktige hendelser i livet: dåp, konfirmasjon, vigsel og begravelse, i fest og ved katastrofer, der livet skjer. Der kan den brukes og settes pris på også av mennesker som ikke har omfattende kunnskaper om språket.

EN BIBELOVERSETTELSE gir også språklig prestisje. Av mer enn 7000 språk i verden er det bare omkring 1500 som har hele Det nye testamentet oversatt. Men hva må til for at Orre Testamente kan bidra til språklig vitalisering av sørsamisk? David Kroik skriver: "Veien til språkdød er kantet med gode intensjoner, som gjerne kalles 'positive holdninger'. Men ingen mengde av foredrag, teaterforestillinger, sanger, bøker eller tidsskrift, priser eller utmerkelser og andre ting som først og fremst henvender seg til den eldre generasjonen, vil nytte hvis ikke språket blir etablert på nytt som det normale i barnefamilier og i aktiviteter som også inkluderer alle generasjoner."

Vi lever i et samfunn og i en verden der konfliktene blir stadig dypere og mer alvorlige. Vi ser en miljøkrise, vi ser krig og uro i Europa og mange land der politiske motsetninger øker. Tore Johnsen har undersøkt betydningen av samisk trospraksis og spiritualitet for kirken som helhet. Han skriver at samisk livserfaring og religiøsitet, som også er en del av det sørsamiske språket, kan bidra med viktige innspill til vår egen virkelighetsforståelse og til kirkens teologi. Samisk trospraksis peker på Guds nærvær i hele skaperverket. Det kan korrigere en destruktiv ensidighet i luthersk teologi, som skjeler så altfor tydelig mellom ånd og materie, og mellom Gud og skaperverket.

Den lutherske teologien leser

Orre Testamente gir nye muligheter til språkvitalisering, og en utfordring til å utforske og formulere kristen tro i nær tilknytning til sørsamisk identitet.

fortellingen i 1 Mos 1 på en unyansert måte. Når mennesket, som er skapt i Guds bilde, får beskjed om å være herre over skaperverket, blir det forstått som en tillatelse til å utnytte naturen. Men den samiske spiritualiteten er mer i tråd med sammenhengen i den hebraiske kildeteksten. Der blir det klart at mennesket lever i en verden som er "svært God". Forholdet mellom mennesker, organismer og miljø er harmonisk og til gjensidig nytte og glede. På samme måte beskriver Jesaja-boken sin visjon av idealkongens herredømme i på en nyskapt jord: "Der skal ulven bo sammen med lammet, og ingen skal skade eller ødelegge noe på hele mitt hellige fjell." (Jes 11,9)

PÅ DENNE måten utfordrer samisk språk og spiritualitet hele kirken til å tenke gjennom på nytt hva det vil si å være menneske i Guds verden. Slik formidler også Bibelen i samisk tolkning et budskap om at den helheten som Gud skapte i begynnelsen, fortsatt er den dypeste sannheten om livet vi lever nå. Samtidig innebærer denne helheten, som nå er brutt på så mange måter, et håp for den fremtiden som vi vet skal komme. Dette er et kall og en utfordring til allerede nå å arbeide for forsoning med hverandre, med skaperverket og med den treenige Gud.

Kirkene i Sverige og Norge, og særlig de nordligste bispedømmene, har forstått noe av den store rikdommen som ligger i arven fra samisk kultur, språk og religiøsitet. Men det bor samer eller mennesker med samiske røtter i alle menigheter i våre to land. Derfor bør også det samiske språket brukes i alle gudstjenester, og de samiske bibelutgavene på nordsamisk, sørsamisk og lulesamisk, bør ligge på alteret og lesepulten i alle svenske og norske kirkerom.

Hans Olav Mørk

Tidligere senior-rådgiver for bibeloversettelse i Bibelselskapet

Foto: Bibelselskapet

Litteratur: Johnsen, Tore. Sámi Nature-Centered Christianity in the European Arctic: Indigenous Theology beyond Hierarchical Worldmaking (Postcolonial and Decolonial Studies in Religion and Theology) (p. 245). Lexington Books. Kindle Edition. (Sámi Nature-Centered Christianity, Rowan & Littlefield 2022)

Frå Guatemala kjem urfolksmusikaren og musikkaktivisten Sara Curruchich som syng på morsmålet sitt kaqchikel i tillegg til spansk.

Foto: Sandra Sebastián

Marja Mortensson har skreive verket Jaevrie-gaske - landet mellom to sjøar til Førdefestivalen.

Foto: Jørn Kristensen, Hauganfoto

Sørsamisk bestillingsverk til Førdefestivalen

Førdefestivalen er Skandinavias største festival for akustisk folkemusikk og verdensmusikk. For første gong har festivalen bestilt eit samisk verk. Marja Mortensson har spelt på festivalen tidlegare, men i år har ho fått oppdraget med å laga eit verk til festivalen.

– Marja Mortensson er ein av våre mest etterspurde og respekterte samiske artistar i dag og brukar musikk i kampen for å ta vare på det sterkt truga sørsamiske språket, seier festivaldirektør Sølvi Lien.

Som artist ønskjer Marja Mortensson å gjere ein skilnad, språkleg, kulturelt, informativt. Ho ønskjer å vere til inspirasjon og gje eit breiare utval av musikk og tekstar på sørsamisk.

– Eg har brukt musikk og brukar framleis musikken til å vidareutvikle mitt eige språk. For meg er det som om melodien i ein joik er noko alle, uansett bakgrunn, kan føle, ta inn og forstå på eit djupare nivå, seier Marja Mortensson.

BESTILLINGSVERKET HAR fått tittelen *Jaevrie-gaske - landet mellom to sjøar*. Marja Mortensson

FAKTA

Førdefestivalen

► Skandinavias største festival for akustisk folkemusikk og verdensmusikk med 20 000 besøkande kvart år. 90 ulike programpunkt med rundt 250 artistar frå over 20 ulike land. Årets festival finn stad 2.-6. juli og har temaet Musikk & språk.

► Programmet for den 35. Førdefestivalen vert lansert torsdag 3. april.

Sjå vidare på: fordefestival.no

forklarer tittelen slik: Om rett mottakar hørde bodskapen, kunne bodskapen sendast vidare. Meldingane var ikkje meinte for andre sine øyre. Dei måtte kløktig pakkast inn i dei rette orda. Måten å framføre joiken eller verset på, var ein heilt eigen stil. Den som visste den visste.

– Joiken er kjenslene sitt språk, den er ekte og inderleg. Det er så mykje meir direkte å joike ei kjensle enn å setje ord på ho. Nokre gonger finn du kanskje ikkje orda heller. I samiske språk er det ikkje alltid det er så mange adjektiv som skildrar kva du føler. Kanskje er det fordi joiken er måten vi kommuniserer

kjenslene våre på? Når joiken stilna forsvann kanskje måten å formidle kjenslene våre hen?, undrast Mortensson som kjem til Førde med sine faste musikarar Daniel Herskedal på tuba og Jakob Janssøn på perkusjon i tillegg til Kristian Olstad på gitar.

FRÅ GUATEMALA kjem Sara Curruchich for første gong til Noreg. Urfolksmusikaren og musikkaktivisten frå er ei gryande stjerne på den internasjonale musikkscena.

– Akkurat som Marja Mortensson brukar ho musikken til å ta vare på og løfte fram morsmålet sitt, kaqchikel, eit språk ho er den første til å bruke framfor eit internasjonalt publikum, fortel Lien. I tillegg syng og snakkar ho på spansk. Gjennom musikken feirar Sara Curruchich urfolksarven sin, og framhevar dei kvinnelege forfedrane si motstandskraft i møte med undertrykking. Ho syng ikkje berre for seg sjølv, men for generasjonar av urfolkskvinner som kom før henne, og for generasjonane som kjem etter henne.

Einar Sørliid Bondevik

Kjelde: PRM Førdefestivalen

Tomas Magnusson fikk Åsa Kitok-stipendiet

Den 5. februar mottok den sørsamiske sløyderen Tomas Magnusson (49) Åsa Kitok-stipendiet under Jokkmokks marknad.

Arbeidsstipendiet deles ut til minne om Åsa Kitok (1894–1986) som kom fra Sörkaitums sameby i Våhtjer (Gällivare). Kitok var særlig kjent for å blåse nytt liv i den samiske rot-sløyde tradisjonen igjen på begynnelsen av 1900-tallet.

Magnusson kommer fra Mörsil i Jämtland. Fra 1998–2000 studerte han ved Samernas Utbildningscentrum i Jokkmokk, og i dag jobber han som sløyde og sløydelærer på fulltid. Med tre, horn og skinn som utgangspunkt, lager han alt fra kniver til smykker som stilles ut og selges på ulike kunst- og kulturarenaer i Saepmie.

Magnusson ble også kjent nasjonalt gjennom dokumentarserien *Det vakraste samiska hantverket*, som gikk på SVT i 2020. Der forteller han om interessen for sløydemater

terialer begynte allerede som liten gutt på farmors kjøkken. I 2022 var han aktuell med utstillingen *Duoji máttut – Vætnoen maadtoe – Duoje máddoinformation* sammen med Julia Rensberg under Luleå biennalen. Utstillingen hadde som formål å formidle til et bredere publikum hvordan naturens materialer kan formes og brukes.

I SÁMI DUODJIS begrunnelse for utmerkelsen, står det blant annet at Magnusson ”er en dedikert og erfaren sørsamisk sløyde som over et tiår har bevart og utviklet den tradisjonelle sørsamiske hardsløyden”. Samtidig fremhever juryen hans visjon og pasjon for å kombinere det tradisjonelle med nyskaping. Magnusson forteller at stipendiet på 75 000 kr gir han en god mulighet til å utvikle og formidle sitt arbeid videre.

– Jeg er ekstremt takknemlig for å ha mottatt Åsa Kitok-stipendiet. Det betyr mye for meg og mitt arbeid, da det gir meg muligheten

– Jeg er ekstremt takknemlig for å motta Åsa Kitok-stipendiet, sier Tomas Magnusson, som arbeider med både skinn, horn og tre. Foto: Privat

FAKTA

Åsa Kitok-stipendiet

► Delt ut siden 2005 av Sámi Duodji (Sámesløydstiftelsen) delt ut prisen til samiske sløydere som kan vise til eksepsjonelt god kunstnerisk og håndverksmessig kvalitet.

► Tidligere vinnere er blant andre Jon Tomas Utsi, Lena Viltok, Britta Marakatt-Labba og Nils Johan Labba.

til å fortsette å utvikle og formidle sørsamisk håndverk. Stipendiet gir meg også en sjanse til å nå ut til flere og forhåpentligvis inspirere nye generasjoner til å holde håndverkstradisjonene i hevd.

MAGNUSSON ØNSKER først og fremst til å bruke stipendiet til å jobbe fram mot en egen utstilling hos Sámi Duodji under Jokkmokks marknad i 2026. I denne utstillingen vil han bruke et mer personlig og eksperimentelt formspråk. Sámi Duodjis styre berømmer Magnusson for å tenke nytt.

– Det viser et ønske om å utvide forståelsen av samisk håndverk og å nå et større publikum, noe som styrker kulturens synlighet og relevans i dagens samfunn.

Søknadsfrist for neste års stipend er 15 november 2025. Alle samiske sløydere som har mer enn fem års ansinitet og som er virksomme i Sverige kan søke.

Eva Fjellheim

Stipendier till traditionell kunskap och modern barnteater

Stiftelsen Kaija Anstensen minnesfond delar i år ut två stipendier om 30 000 kr vardera.

Kerstin Andersson, Stockholm, och Hannah Edenbrink Andersson, Gällivare, har under de senaste åren väckt uppmärksamhet kring samiska offerplatser, i synnerhet Lillsaivis (Unna Sájvva) i Gällivare kommun. Stipendiet från Kaija Anstensen minnesfond ska främja deras arbete med att återbörda föremål som har tagits från traditionella offerplatser och att sprida kunskap om det samiska kulturarvet.

– Vi är grymt stolta och mycket hedrade över att vårt arbete uppmärksammas av Kaija Anstensen minnesfond, säger Kerstin Andersson.

– Stipendiet möjliggör för oss att

Hannah Edenbrink Andersson och Kerstin Andersson mottar ett stipendium för att stötta deras arbete med spridning av kunskap om historiska lämningar i Sápmi.

Foto: Ina Rehn

fortsätta vårt arbete med att sprida kunskap om det samiska kulturarvet, säger Hannah Edenbrink Andersson.

ANNE MADELEINE Kuhmunen, Arjeplog, har både som renskötare och som lärare och rektor engagerat sig för att föra vidare de samis-

Foto: Privat

Anne Madeleine Kuhmunen mottar ett stipendium för att stötta samisk berättartradition i form av barnteater.

klart oerhört roligt att få möjlighet att utveckla berättelsen som jag skrivit, sen blev jag väldigt rörd och tacksam då jag fick höra motiveringen, säger Anne Madeleine Kuhmunen.

Källa: PRM Kaija Anstensen minnesfond

ka språken till barn och unga. Genom stipendiet vill Kaija Anstensen minnesfond stötta hennes projekt att ta fram en modern teaterföreställning om Stållu riktad till barn.

– Först

kändes det så

FAKTA

Stiftelsen Kaija Anstensen minnesfond

► Stiftelsen Kaija Anstensen minnesfond inrättades av Sameföreningen i Stockholm som en fristående stiftelse 2008 efter att i arv mottagit kvarlåtenskap efter Kaija Anstensen. Kaija Anstensen var bosatt i Stockholm men hade sitt ursprung från sydsamiskt område på norsk sida. Hon var själv konstnär och aktiv inom det samiska livet i Stockholm. Syftet med stipendiet är att främja samiska rättigheter och samisk kultur.

Tidigare stipendiater

► Amnesty Sápmi (2023), Ella-Maria Nutti (2022), Maj-Doris Rimpi (2021), Inga-Wiktoria Påve (2021), Leila Nutti (2020), Liv Aira (2019), Marika Renhuvud (2019), Sara Ajnnak (2018), Lena Viltok (2017), Heidi Juliana Gauriloff (2016), Carola Grahn (2015), Paul-Anders Simma (2014), Silje Figenschou Thoresen (2013), Elin-Anna Labba (2012), Fia Kaddik (2011).

Nødtelefon 24/7

Vi har nødnumre slik at vi kan ringe til legevakten, ambulansetjenesten, brannvesenet, politiet, Kirkens SOS eller Mental helse – for å nevne noen slike hjelpetjenester som har vakt hele døgnet, hver dag, året rundt.

På samme måte kan vi like enkelt be og kalle på Gud Fader til alle døgnets tider, på samme vis som vi kan ringe til de nevnte nødnumrene når som helst på døgnet. Jesus sier det slik:

”Be, så skal dere få. Let, så skal dere finne. Bank på, så skal det lukkes opp for dere.”

Luk 11,9

Her ser vi at Jesus for det første sier: ”Be!”

Det at Jesus sier at vi skal be, betyr at han har gitt oss en rettighet til å be, til å komme til ham med alle slags bønner. Det er viktig at vi benytter denne rettigheten til å be, fordi løftet om at ”vi skal få”, er knyttet opp mot at vi ber i første rekke.

Når Jesus sier ”Be!”, mener han dessuten at våre tanker og bønner skal ha én bestemt retning; nemlig mot Jesus og Vår Far i himmelen. Når vi slik henvender oss til troens opphavsmann og fullender, er vi lovet at han vil høre vår bønn om det som ligger oss på hjertet: Det være seg glede eller sorg, vanskeligheter eller utfordringer.

DEN ANDRE anvendelsen Jesus gir oss av bønnen, er ”Let!”

En venn av meg har lært meg å si følgende når jeg kommer i en ny og utfordrende situasjon:

”– Åpenbar evangeliet for meg i denne situasjonen, i Jesu Kristi navn.” Denne måten å uttrykke

Foto: Lars Johnsen

”Bank på!” sier Jesus, for du kan legge fram for Herren også det som er stengt for deg!

seg på er en form for å lete og søke etter Guds svar på det som vi lurere på.

Å lete er samtidig det samme som å bruke bønnen og legge fram våre spørsmål for Herren selv. Svarene kan komme på mange

ulike vis: Når vi leser i Bibelen eller i andaktsbøker. Når

vi møter andre mennesker og troende søsken. Eller når vi deltar på forsamlinger eller gudstjenester. Du kan også få svar gjennom opplevelser når du er ute i naturen.

DEN TREDJE

anvendelsen som Jesus gir oss av bønnen, er ”Bank på!”

Av og til kan man nok

kjenne på at kontakten med Gud ser ut til å være borte. Kanskje var det akkurat det som Jesus erfarte da han ba til sin Far om å få slippe å lide døden på korset for våre synder. Men Jesus ba om at Gud Faders vilje måtte skje, ikke hans egen vilje. Og det er en rett måte å be på: ”Skje din vilje, Gud”, kan vi be om med stor frimodighet.

Tålmodighet hører også med til kristne livet. Derfor skal vi ikke bekymre oss om vi tilsynelatende ikke får kontakt med Gud med en gang i våre bønner. Det er i det hele tatt utallige situasjoner hvor man kan oppleve at det er stengt. Men ”Bank på!” sier Jesus, for du kan legge fram for Herren også det som er stengt for deg! Du har hans egen forsikring om at han skal lukke opp når tiden er moden for det.

Nå har vi sett at vi har en rett til å komme til Gud med alle våre bønner. Gud har døgnkontinuerlig vakt. Hans ”nødtelefon” er åpen 24 timer i døgnet, 7 dager i uken, hele året.

Lars Johnsen

BIJELE-TEKSTE

Nahami jìh Rudte

Nahami Moabeste
mænnajgumie baaštide
gæetide juhtieji juktie
åådtjeme govledh Åejvie
altese almetjidie debpene
gorredamme jìh dejtie
laejpiem vadteme.

Nahami årrome-sijjiem
leehpi jìh jìjtse mænnjah
dåeriedigan. Gosse Judese
juhtieminië, Nahami
jìjtse mænnjide jeehti:

”Jarkedn dælie baaštide
dotnen tjidjtiej gaaajkoe.
Vaajt Åejvie buerievoetem
dotnese vuesehte seam-
malaakan guktie dåtnoeh
buerievoetem munnjien
jìh dejtie vuesiehtamme
gìeh sealadamme. Vaajt
Åejvie jearsoesvoetem
jìh orre hiejmh jìh geellh
dotnese vadta.” Dan

mænnigan dejtie tjuvliesti
jìh gavnahiti. Rudte
dellie vaestede: ”Aellieh
mannem eevtjh datnem
laehpedh jìh baaštide
jarkedh juktie: Dahkoe
gaaabpoeh datne vaadtsah,
manne aaj vaadtsam,
jìh gusnie datne årroeh,
manne sijhtem årrodh.

Dov almetjh mov almetjh
jìh dov Jupmele mov
Jupmele. Dan sæjjan
datne sealedh, disse
sijhtem sealadidh jìh disse
juvlelgidh. Vaajt Åejvie
baaja mannem smualkedh
dælie jìh mænnigan jis
mij jeatjah goh jaememe,
monnem juaka.” Gosse
Nahami guarkaji Rudte
epts-mierien sijti satnem
dåeriedidh, dellie idtji
vielie dan bijre soptsesth.
Dellie Bet-lehemese
veedtsigan.

Rudt/Rut 1,6-9a.+16-19

► Jeatjah bijpeletekstst maahtah
daesnie lohkedh: www.bibel.no
► Bijpeletekste jìh ”Åssjalommesh”
juakaldahkesne jìh eah sinsitnide
jearohks.

Returadresse:

Daerpies Dierie, Sørlandsveien 54,
N-8624 Mo i Rana, Norge

FAKTA**Darjoemasse**

► Laavenjassh maaneste jìh fualhkan 145 bielieh

Tjaelìj jìh tjiehpiedæjjah:

Anne-Grethe jìh Bierna Leine Bientie, Ellen Sara Reiten Bientie jìh Ole Thomas Bientie Reiten.
Bertije: Saemien Åålmege 2024

Geerjene gosse orre gærja riejrìes lea. Garrabieleste: Jaahkoeööh-pehtæjja Meerke Krìhke Leine Bientie, Maria Victoria Bientie Bygget jìh tjiehpiedæjjah Ellen Sara Reiten Bientie.
Guvvie: Vigdis Aanderaa Aakre

Sijhth maam aktem darjodh? Darjoemasse!

Mejtie datne Mijjen Gærhkoe-gærjam lohkeme. Daelie maahtah gærjan "voelpem" aaj lohkedh. Darjoemasse Saemien Åålmege mubpie gærja. Tjaelìj jìh tjiehpiedæjjah gìeh Mijjen Gærhkoe-gærjam darjoejin daelie Darjoemasse dorjeme.

Gosse bæspa Tor Singsaas jaepien 2017 pensjonistìne sjìditi, sjìhti Saemien Åålmege vadtesem vedtedh. Vadtesem edtji maanaj jìh noeri gaavhtan utnedh.

Saemien Åålmegeaerie

aamhtesem digkiedi, jìh nænnoesti "laavenjassh-gærjam" Mijjen gærhkoe-gærjese darjodh. Daelie daate gærja riejrìes – dam nomme-stahteme Mijjen Gærhkoe-gærjetje DARJOEMASSE.

ORRE GÆRJAN lea luhkietjìhtje ovmesse laavenjassh. Tjuetie-njìeljeluhkie-vìjhte bielieh vuesiehtìeh guktie daevieridie jallh deerpegidie darjodh, beapmojde jurjìehtidh jìh spìeline lustestalledh. Gærjan gìelh lea saemien gìele jìh daaroen gìele, parallele vuesiehtamme.

Goevten voestes biejjien orre gærjam heevehtin Tråantesne. Voestegh almetjìh gyrhkesjìn Nidarosen stoere-gærhkosne. Gyrehkesjìmmien mænngan Erkebispegård:se tjåanghkenin prìhtjegem jìh aaloem jovkedh jìh laavenjasside Darjoemasse-gærjeste darjodh.

Bæspa emeritus Tor Singsaas håaloeji. Bæspa Tor geerjene lij gærjan gielhtie. Saemien Åålmege jaahkoe-ööhpehtæjja Meerke Krìhke Leine Bientie soptsesti DARJOEMASSE-gærjan bijre jìh buerkiesti guktie laavenjasside

darjodh. Jìh laavenjassh hov luste darjodh. Maanah jìh geerve idtjìn sjìhth laavenjassigujmie orrijidh. Tryjjes ektesne årrodh.

GÆRJAN VOESTES dièdteme joe doekesovveme. Saemien Åålmege-raerie jis mubpien dièdteme dongkeme. Saemien Åålmege avtehke Monica Kappfjell jeahta almetjìh varki maehtìeh gærjam vihth àestedh.

– Darjoemasse tjaebpies gærja. Geerjene gærjam mijjen luvnie lea, Kappfjell jeahta.

Einar Sørliid Bondevik

SAMMENDRAG

Darjoemasse – Noe å gjøre

► Saemien Åålmege har tidligere fått utgitt *Mijjen Gærhkoe-gærja – Vår kirkebok*. Nå har boka fått en oppfølger i en arbeidsbok laget av de samme forfatterne.

Ved sin avgang i 2017 ønsket biskop Tor Singsaas støtte til Saemien

Åålmege's barne- og ungdomsarbeid som avskjedsgave. Disse midlene ble utgangspunktet for boka *Darjoemasse – noe å gjøre*. I boka er det mange oppgaver, og alt blir forklart tospråklig med sør-samisk og norsk tekst parallelt.

Lørdag 1. februar ble boka presentert i Trondheim. Først med gudstjeneste i Nidarosdomen og etterpå samling i Erkebispegården med hilsener og aktiviteter. Det var trivelige å være sammen, så det var ikke lett å avslutte aktivi-

tetene. Bokens første opplag ble fort utsolgt, men et nytt opptrykk er allerede klart.

– Det er en fin bok, og vi er veldig glade for at vi har fått den, sier daglig leder i Saemien Åålmege Monica Kappfjell.